

Plan investicijskih naložb za lesno industrijo in ostale za leto 1982

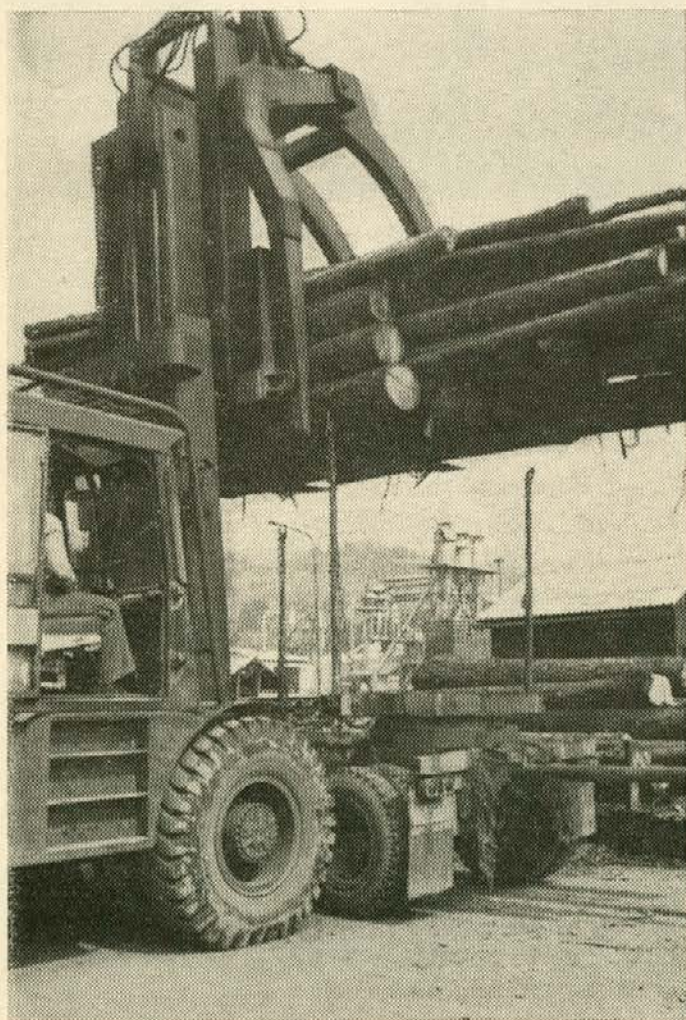
V zadnjih letih je lesna industrija v LESNI vlagala velika sredstva v razvoj in modernizacijo proizvodnje. Intenzivnost vlaganj v zadnjih letih je bila velika, akumulativna sposobnost TOZD investitorjev pa potrebam

ni sledila. Ker je bila družbena klima za investiranje ugodna, so se v te namene pridobivali razni krediti. TOZD so se zadolževali. Učinki naložb pa vedno niso bili enaki predvidenim in pričakovanim. Vzroki so splošno zaostrovanje gospodarskega položaja, pa tudi nerealizacija vseh načrtanih ciljev v okviru TOZD oz. DO.

Močno zaostreni pogoji gospodarjenja v danem trenutku so vidni tudi pri nas. Rezultati TOZD niso takšni, da bi omogočali še takšno investicijsko politiko kot v zadnjih letih: treba je odplačati kredite, vrniti deleže sovlagateljem, vzdrževati obstoječa strojenja itd., za nove naložbe pa ostane bore malo. Odras takšnega stanja je tudi plan naložb LIN za leto 1982. Po planu za leto 1982 je predvideno formiranje oz. pridobitev investicijskih virov za TOZD LIN v višini 395 milijonov din. Delež lastnih sredstev v vseh investicijskih virih je 196 milijonov din oz. 51 %, 11 % sredstev se bo pridobilo z združevanjem izven DO (TIP Otiški vrh), 19 % pa predstavljajo krediti in neizkoriščena sredstva iz leta 1981. Lastna ustvarjena sredstva v letu 1982 predstavljajo le polovico nujno potrebnih investicijskih sredstev. Za odplačilo kreditov se bo v letu 1982 porabilo 27 % vseh sredstev oz. 105 milijonov din, za formiranje PS za obratne namene 25 milijonov din oz. 6 %, za združevanje sredstev 82 milijonov din oz. 21 % ter za nove naložbe 151 milijonov din oz. 38 %. Polovica TOZD lesne industrije je v okviru LESNE moralo pridobiti sredstva za pokritje odplačil in najnujnejših naložb. Tako so TOZD lesne industrije (žaga Mislinja, žaga Otiški vrh, žaga Vuhred in pogojno Nova oprema) združili sredstva za pokrivanje obveznosti in nujnih naložb v višini 37 milijonov din (brez združevanj po sporazumih).

Zaradi internega združevanja TOZD se bo lahko investicijska dejavnost v okviru lesne industrije v letu 1982 razvijala tako, kot smo si v danem položaju zastavili, pod pogojem seveda, da bodo rezultati poslovanja enaki planiranim.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razkladanje lesa

Pn.
 STUDIJSKA KNJIČNICA
 RAVNE
 62300 RAVNE/KOROŠKEM

Planirane naložbe v lesni industriji v letu 1982

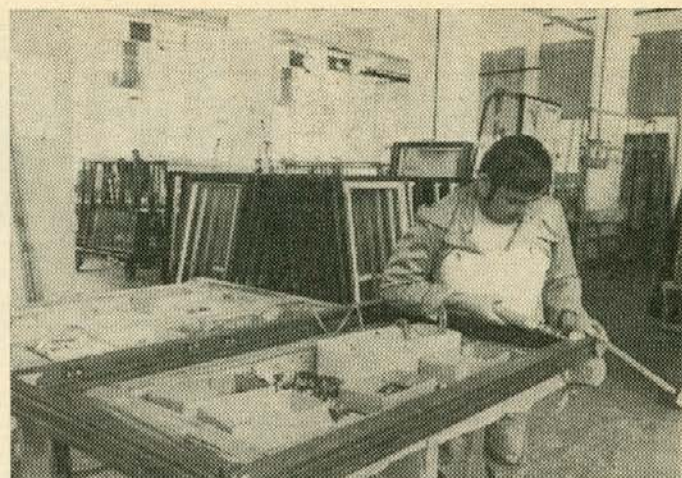
TOZD	vrednost v milj. din	%
Žaga Mislinja	1,1	0,7
Žaga Otiški vrh	2,3	1,5
Žaga Mušenik	33,5	22,2
Žaga Vuhred	3,2	2,1
TIP Otiški vrh	79,2	52,5
TP Prevalje	3,1	2,1
TP Pameče	2,8	1,9
TSP Radlje-Podvelka	3,8	2,5
Nova oprema	22,0	14,5
SKUPAJ:	151	100

- žaga Mislinja — izdelava projektne dokumentacije in manjše naložbe,
- žaga Otiški vrh — postavitve sekirostroja in nabava krožne žage,
- žaga Vuhred — plačilo brusilnih strojev, tračne žage in drobne nabave,
- žaga Mušenik — rekonstrukcija žagalnice, prestavitve tračne žage in drobne nabave,
- TIP Otiški vrh — rekonstrukcija in nabava strojev (upogibalnega stroja in hidravličnih škarij),
- TP Prevalje — nabava opreme iz uvoza (prenos iz leta 1981) in priprava projektne dokumentacije,
- TP Pameče — zamenjava kompresorja in večlistne krožne žage,
- TSP Radlje-Podvelka — nakup opreme iz uvoza (Bytil ekstruder in stroj za nanos thyokola) kombiniranega mizarskega stroja in hidravlične stiskalnice,
- Nova oprema — ureditev protipožarne zaščite, prestavitve proizvodnje vzmetnic in ostala nabava strojne in ostale opreme.

Investicijske naložbe v letu 1982 za ostale:

	v milijon din
TOZD TURIZEM IN GOSTINSTVO	2,4
TOZD BLAGOVNI PROMET	5,4
— DSSP	3,0
— INTERNA BANKA	0,3
SKUPAJ	11,1

- Turizem in gostinstvo — nabava pralnega in likalnega stroja, kontejnerja in kombija,
- Blagovni promet — za celotno prodajno mrežo so predvidene nujne nabave pisarniške opreme, strojne opreme za montažno skupino, zamenjava avtomobilov za opravljanje servisne in montažne dejavnosti, ureditev prodajalne v Splitu in pridobitev lokacijske dokumentacije,
- DSSP — večji del investicijskih sredstev je namenjen za sofinanciranje toplovoda, ostalo pa

Montaža okovja — TSP Radlje Podvelka

Razrez stekla — TO Podvelka

predstavljajo nujno zamenjavo in nabavo pisarniške opreme,

- interna banka — nabava pisarniške opreme.

Poleg teh naložb se bodo nadaljevala še vlaganja iz preteklih let:

- zaključek naložb na lokaciji Sp. Vižinga,
- zaključek rekonstrukcije v Prevaljah,
- zaključek izgradnje sušilnice v Otiškem vrhu,
- nadaljevanje vlaganj v sistem računalniških obdelav,
- in ne nazadnje vlaganje v razvojne programe.

Potreb in načrtov za modernizacijo proizvodnje in tehnološke izboljšave kot tudi za nujne zamenjave zastarele ali iztrošene opreme je bilo seveda za leto 1982 veliko več, kot je vključeno v plan investicijskih naložb. Rezultati poslovanja, kot tudi zaostreni predpisi na področju investiranja, pa nalagajo TOZD, da tudi na tem področju gospodarske dejavnosti močno pretehtajo vsako potrebo in kar najbolj racionalno potrošijo investicijski dinar. Zato bo potrebno v bodoče še bolj poglobljeno in strokovno opredeliti vsako naložbo.

Cvetka Vergles, dipl. oec.

Investicijske naložbe v gozdarstvu za leto 1982

V gozdarstvu bodo vlaganja usmerjena predvsem v:

1. gozdne ceste

Večji delež sredstev bomo tudi letos namenili za izgradnjo gozdnih cest. Plan predvideva izgradnjo 68,8 km novih cest in 10,5 km rekonstrukcij. Za to bo porabljenih 67.782.000 din. Po prečni strošek izgradnje za km znaša 854.000 din. Stroški izgradnje cest v TOZD družbenega sektorja so precej višji kot pa v TOZD privatnega sektorja. To se izraža v tem, da cest ne gradimo enako solidno.

Lahko rečemo, da ceste, kakor tudi objekte na njih, gradimo premalo kvaliteto. Z drugimi besedami rečemo: za isti denar želimo zgraditi čim več cest. Da hočemo v bodoče tako stanje izboljševati v prid kvalitete, kaže to, da smo letos planirali v ta namen kar precej sredstev.

Trenutno je na našem območju zgrajenih 1571 km cest, kar predstavlja gostoto 21,3 m/ha. Z izgradnjo letos predvidenih cest bomo gostoto povečali za 0,7 m/ha oziroma na 22,0 m/ha.

Po posameznih TOZD bodo zgrajene ceste

TOZD	Nove ceste	Rekonstrukcija
GO Mislinja	10,0	1,0
GO Slovenj Gradec	6,0	
GO Črna/K.	8,9	1,0
GO Radlje	4,0	
TOK Slovenj Gradec	9,4	3,0
TOK Dravograd	5,7	0,5
TOK Ravne	12,0	2,0
TOK Radlje	12,8	3,0

2. transportna oprema

Precejšnja sredstva bodo namenjena nabavi opreme za izvlačenje in transport lesa. Obveznosti za nabavo iz lanskega leta znašajo 9.616.000 din, poleg tega pa je letos predvideno še 7.030.000 din sredstev za to nabavo. Te nabave so planirane v veliki meri pri TOZD Transport in servisi, v manjši meri pa tudi pri ostalih TOZD.

3. gradbena mehanizacija

Za nabavo gradbene mehanizacije za gradnjo in vzdrževanje prometnic združujejo TOZD 3.000.000 din, poleg tega pa bo TOZD Gradnje formiral v te namene 3.000.000 din iz pospešene amortizacije. Iz lanskega leta še nastopa obveznost v višini 2.088.000 din za nabavo opreme, ki je bila nabavljena za gradnjo cest v težkih terenih.

TOZD TIS Pameče ima obveznost za nabavo kamionov RABA iz lanskega leta v višini 5.003.000 din, ki se bodo uporabljali v glavnem za prevoz gramoza pri gradnji in vzdrževanju cest. Skupna vrednost vseh nabav v te namene znaša 16.047.000 din.

4. telefonija

Lanskoletna akcija izgradnje telefonskega omrežja na področju TOK Ravne se je letos razširila na področju celotne LESNE. V te namene je plani-

rano pri TOK skupno 9.360.000 din. Široko organizirano akcijo bi po približnih podatkih bilo zgrajeno 90 km linij s 300 priključki.

Po posameznih TOZD so predvidene naslednje večje investicije:

TOZD Gozdarstvo Mislinja
gozdna cesta (Mislinja) — Komisija — Rogla — Glažuta — Ovčar
Ovčar — Pastirski stol
rekonstrukcija c. Mislinjski jarek

TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec
gozdna cesta Sedlar — Lampret
gozdna cesta Rov — Planšija
gozdna cesta Kal — Logar
gozdna cesta Sterjak — Mekete — Blatnica
rekonstrukcija ceste Plešivec

TOZD Gozdarstvo Črna na Koroškem
gozdna cesta Karničnik v Jazbini
gozdna cesta Navrško
gozdna cesta Orožija — sever
gozdna cesta Jakobe — Mala Peca

TOZD Gozdarstvo Radlje ob Dravi
gozdna cesta Artl — Skravnik — Pečnik
gozdna cesta Bukovska rida
dokončanje Meles v Vižingi
nabava opreme: rovokopač, nini
Urus žičnica, garaže

TOK Gozdarstvo Slovenj Gradec
gozdna cesta Lukežev jarek
gozdna cesta Temnikar — Jaznik
gozdna cesta Zapečnik — Prevolnik

gozdna cesta Merzdovnik — Završe
gozdna cesta Podjaveršek

TOK Gozdarstvo Dravograd

gozdna cesta Velka
gozdna cesta Bedl — Lubas
gozdna cesta Luč — Grobenik

TOK Gozdarstvo Ravne na Koroškem

gozdna cesta Permanšek
gozdna cesta Kamnolom — Trbos
gozdna cesta Čofatija
gozdna cesta Dihpol — Počelov graben

TOK Gozdarstvo Radlje ob Dravi

gozdna cesta Mlinar — Brezovec
gozdna cesta Kamnolom — Trbos
gozdna cesta Gregoren — Robnikov jarek
rekonstrukcija ceste Vas — Remšnik

TOZD CLS Otiški vrh

nabava transporterjev za profilno linijo
boksji za servisiranje in garažiranje
1 kom Cambio 66
1 kom Cambio 35

TOZD TIS PAMEČE

nabava transportne opreme: 6 kom traktorjev IMT, 1 kom traktor Fiat, 1 kom prikolica 14 t, 5 kom kamionov TAM, 7 kom kamionov TABA — pre-kucnik, 1 kom žičnica Urus
Navedena oprema je bila deloma že izdobljena v lanskem letu.

TOZD Gradnje Slovenj Gradec

1 kom rovokopač
1 kom greder

Branko Slavič, dipl. ing.

IZVAJANJE INVESTICIJ

Žaga Mušenik

Problematika mušeniške žage je več ali manj poznana vsem delavcem Lesne. V Viharniku je bilo objavljenih več prispevkov o nameravani rekonstrukciji žage Mušenik, pa tudi samoupravni organi delovne organizacije so o tej problematiki večkrat razpravljali.

Ta investicija je bila planirana že v srednjeročnem programu za leta 1976 do 1980. Aprila leta 1979 je bil predložen Temeljni koroški banki investicijski program. Takrat so bile tudi možnosti sofinanciranja delovnih organizacij Drvo Reka, Slovenjales, Lesnine in seveda temeljnih organizacij Lesne. Nabavljena je bila tudi kompletna oprema za rekonstrukcijo.

Že leta 1979 so se delavci Žage Mušenik soočili s prvimi restrikcijami na področju naložb, ki so se iz leta v leto bolj zaostrovali. Tako je posodobitev žage Mušenik z že kupljeno opremo postala neizvedljiva. Delavci se s tem seveda niso sprijaznili. Izredno težki pogoji dela ob zastarelih strojih so jih vzpodbujali, da so

vprašanje rekonstrukcije postavljali na dnevne rede svojih samoupravnih organov in samoupravnih organov Lesne. Na teh sestankih se je do danes izoblikovalo že dvanajst različnih variantnih predlogov, na zadnjem kolegiju direktorjev Lesne pa so bili izoblikovani zaključki, da se k rekonstrukciji žage Mušenik pristopi v dveh fazah:

1. rekonstrukcija žagalnice z novim polnojarmenikom

2. istočasno postavitve lupilne linije, ki jo bo investirala TOZD gozdarstvo Črna.

Izpostavljen je bil tudi predlog, da bi začasno zamenjali popolnoma iztrošen polnojarmenik s starim polnojarmenikom iz Vuhreda. Delavci žage Mušenik so na svojem zboru, dne 6. 4. 1982 ta predlog popolnoma odklonili, ker menijo, da bi s tem rekonstrukcijo odložili samo za nekaj let. Mislijo, da bi s sprotimi popravili stari polnojarmenik do rekonstrukcije še lahko vzdrževali.

(Nadaljevanje na 4. strani)

POTREBNA BO VELIKA MERA OBJEKTIVNOSTI IN PRAVIČNOSTI

DELEGATI OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZVEZE SINDIKATA IN OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZVEZE KOMUNISTOV SO NA SKUPNI KONFERENCI 20. 5. 1982 RAZPRAVLJALI O NOVM SISTEMU DELITVE OSEBNIH DOHODKOV

Pred približno tremi meseci je konferenca sindikata Lesne skupaj s sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov Slovenije obravnavala novi sistem nagrajevanja po delu in sprejela politiko oz. pot za nadaljnje delo za predvideni prispevek sistema delitve osebnih dohodkov. Tokrat je konferenca sprejela sklepe, ki so služili kot podlaga za nadaljnje delo komisije. Konferenca je soglašala s predlaganim razmerjem 1:4 med enostavnim in najzahtevnejšim delom v Lesni. Težka fizična dela in dela v težkih delovnih pogojih še niso bila dovolj upoštevana, prav tako iz predlaganih razmerij ni bilo razvidno, da bi bil dan pravičen poudarek kreativnemu delu. Člani konference so zahtevali, da mora biti enako delo v Lesni enako ovrednoteno in da strokovne službe pripravijo predlog predvidenega in dejanskega prispevka za vsa delovna opravila do 30. 6. 1982 tako, da se bo v začetku druge polovice leta začela javna razprava. Za pravočasno pripravo predloga je bil zadolžen kolegijski poslovodni odbor.

Kolegijski poslovodni odbor je na podlagi stališč konference izbral štiričlansko delovno skupino, ki je skupaj s kolegijem direktorjev in kolektivnim poslovodnim odborom postavila smernice za delo. Sestavljena je bila lista željenih vrednosti za posamezna delovna opravila in sistem izračuna predvidenega prispevka tako, da je bila upoštevana načrtana politika konference. Komisija se je pri svojem delu posluževala računalnika, vendar je kljub temu prekoračila rok za štirinajst dni. To pa v primerjavi z obsežnim delom, ki ga je opravila ne predstavlja skoraj nič. Komisija je pripravila predlog izračuna predvidenega prispevka za 860 delavcev, kar predstavlja ca. tretjino delavcev Lesne. Predlog so obravna-

vali člani osnovnih organizacij ZKS in člani osnovnih organizacij sindikata po TOZD. V sredini meseca maja je konferenca sindikata Lesne skupaj s predstavniki članov zveze komunistov obravnavala predlog in ugotavljala, ali iz predloženih rezultatov izhajajo izhodišča, ki so bila sprejeta na prejšnji konferenci.

Že sama komisija je z izračunom ugotovila, da v predlogu ni doseženo razmerje 1:4, prav tako ni upoštevala predloga, da se v sistem vgradi tudi večizmensko delo, delo na višini, vožnja z osebnimi avtomobili, poplačenci iz varstva in podobno, ker bi morala v osnovi spremeniti celotni sistem predvidenega prispevka. Ta vprašanja bodo urejena s posebnimi merili.

V obširni in konstruktivni razpravi so člani konference ugotovili, da je bilo v vzorcu zajetih preveč opravil delovne skupnosti, predvsem vodstvenih, ki pa niso tipična, premalo pa delovnih opravil iz proizvodnje. Najtežjim fizičnim opravilom in kreativnim delom še ni dan dovolj velik poudarek, prav tako pa ni dan dovolj velik poudarek vodjem TOZD v primerjavi z vodji delovne skupnosti. Predstavniki nekaterih TOZD so v predlogu pogrešali vrednotenje minulega dela. V razpravi je bilo veliko primerjav iz vzorca med podobnimi delovnimi opravili v TOZD in v delovni skupnosti, vsi pa so si bili enotni v mnenju, da opravila, ki so predstavljena v vzorcu niso tipična in da je potrebno vzorec ustrezno dopolniti.

Ob koncu razprave pa je konferenca sprejela naslednje sklepe:

1. predlagani sistem nagrajevanja po predvidenem prispevku je v tej etapi premalo razumljiv in ima premalo upoštevanih reprezentativnih delovnih opravil, da bi dal celovito sliko.

Iz tega sledi:

— da je potrebno v sistemu upoštevati vsa delovna opravila v Lesni,

— da je potrebno sistem pred nadaljno obravnavo temeljito obrazložiti in za nespremenjena delovna opravila primerjati nova in prejšnja razmerja;

2. zaključki prejšnje konference niso bili v celoti upoštevani. Iz tega sledi:

— razmerje 1:4 se mora upoštevati ali pa se celo poveča na ca. 1:4,3,

3. ključnim fizičnim delovnim opravilom in delovnim opravilom terenskega značaja še ni dano pravo mesto, prav tako kreativnim delovnim opravilom (mehanik, mi-

(Nadaljevanje s 3. strani)

Na tem zboru, ki so se ga udeležili tudi predstavniki krajevne skupnosti Črna, so bili sprejeti sklepi, na osnovi katerih bodo v Mušeniku začeli z izvajanjem investicije.

Sklepe v celoti objavljamo:

1. pristopiti k rekonstrukciji žagalnice, ki zajema tehnološko urejeno žagalnico z urejenim transportom, novim polnojarmenikom, večlistno krožno žago in sortirnico po principu najsodobnejše in najracionalnejše opreme. Rekonstrukcija ne zajema infrastrukture, odnosno samo tisto, ki je

v neposredni zvezi z obratovanjem žagalnice;

2. prodaja se uvožena oprema (Canali). Pooblastimo TOZD Blagovni promet, da stori vse, da se oprema najbolje odproda;

3. žagi Vuhred prodamo posojene brusilne stroje;

4. izdelati je treba investicijski program za rekonstrukcijo žagalnice (delavski svet TOZD potrdi predlog projektnega TIM);

5. naročijo se tehnološko izvedbeni projekti za rekonstrukcijo žagalnice ter projekti za izvedbo;

6. tračna žaga se prestavi iz lokacije TOZD žaga Vuhred na lokacijo TOZD žaga Mušenik.

O nadaljnjih dogajanjih v Mušeniku bomo sproti poročali v Viharniku, saj je poleg delavcev TOZD žage Mušenik in delavcev celotne delovne organizacije za čimprejšnje izboljšanje pogojev dela na žagi zainteresirana tudi širša družbena skupnost.

I. R.

Vir: Zapisnik zbora delavcev TOZD žage Mušenik

zar ipd.) in kreativnim strokovnim opraviлом, kar verjetno izhaja iz nedodelanega sistema.

Iz tega sledi:

4. skrbneje je treba pregledati razmerja med samimi vodstvenimi delovnimi opravili z ozirom na celovitost obvladovanja funkcij poslovnega procesa;

5. sprejete roke na prejšnji konferenci spreminjamo le za dosedanje zamudo štirinajst dni, torej mora biti predlog izdelan do 15. 7. 1982;

6. kriterije za dejanski prispevek je prav tako potrebno v predlogu izdelati do 15. 7. 1982;

7. osnovne organizacije Zveze komunistov in osnovne organizacije Zveze sindikatov temeljnih organizacij in delovne skupnosti so zadolžene, da aktivirajo komisije

za osebne dohodke TOZD, da te skupno z delovno skupino izdelajo predlog za obravnavo v predvidenem roku in so soodgovorne za realizacijo predloga predvidenega prispevka;

8. izvršni odbor konference sindikata mora tekoče spremljati delo komisije in po potrebi sklicati razširjeno sejo za vmesno verifikacijo rezultatov.

Iz vsega je razvidno, da nam vsem ostaja na področju izdelave sistema nagrajevanja še veliko dela, predvsem usklajevanja in dopolnjevanja dosedanjih predlogov. Pri tem pa moramo vsi, predvsem pa člani komisij, uporabljati veliko mero objektivnosti in pravičnosti.

I. Robnik

Vrste in lastnosti kemičnih bojnih strupov

V zadnjem sestavku ste bili seznanjeni z osebnim zaščitnim kompletom in načinom ravnanja z njim.

Današnji sestavek pa bo govoril o tem, kdaj uporabljamo zaščitni komplet in kako nas varuje. Da vemo, kdaj bomo uporabljali zaščitni komplet, moramo najprej spoznati lastnosti bojnih strupov (znake zastrupitve, kako nudimo prvo pomoč in kako ter kateri pripomoček kompleta nas zaščiti pred njimi).

Že v enem izmed prejšnjih sestavkov ste zvedeli, da za uničevanje živih organizmov obstajajo smrtonosni bojni strupi, med katere sodijo živčni bojni strupi, mehurjevci, dušljivci in splošni bojni strupi.

Začasno onesposobitev ljudi obstajajo strupi: solzivec, kihavec in psihokemični strupi. Le-ti za daljši ali krajši čas onesposobijo človeka. Za uničevanje rastlinstva pa lahko sovražnik uporablja defoliant, herbicide in različne druge strupe. V sestavku bodo najprej opisane lastnosti, znaki, prva pomoč in zaščiti pred bojnimi strupi.

1. ŽIVČNI BOJNI STRUPI so tekoči, brez barve, brez vonja in okusa. V telo prodrejo z vdihanjem in tudi skozi oči in kožo. So zelo strupeni, delujejo na živčni sistem. Dolgotrajnejše izpostavljanje majhnim količinam teh strupov lahko povzroči smrt. Živčni strupi povzročajo omrtvičenje živčnih centrov, predvsem centra za dihanje in centra za avtomatično srčno delovanje, kar pa povzroči smrt. Zastrupitev poteka zelo hitro in ima naslednje znake: občutek vznemirjenosti, zoževanje zenic, stiskanje in bolečine v prsih, počasno bitje srca, obilno izločanje sline in znoja, glavobol, slabost, bruhanje, krči, omrtvičenje.

V primeru opisanih znakov zastrupljenca čimprej nadenemo zaščitno masko, mu damo injekcijo atropina in ga

odnesemo iz kontaminiranega ozračja. Če pa zastrupljenec ne diha več, mu moramo dajati umetno dihanje (usta na usta) in mu masirati srce, šele nato vbrizgati injekcijo atropina. Pred živčnimi bojnimi strupi nas zanesljivo ščiti maska in druga sredstva za osebno zaščito.

2. MEHURJEVCI so težko hlapljive tekočine, so dolgotrajni bojni strupi. Na telo delujejo v obliki hlapov, megle in kapljic. Z vdihavanjem hlapov so poškodovani dihalni organi, če jih zaužijemo s hrano in vodo povzročajo hude rane na prebavilih. Poškodujejo pa tudi živčni sistem, krvni obtok, srce, ledvice in jetra.

Nekaj ur po zastrupitvi se na koži pojavi rdeča lisa, nato nastanejo mehurčki, ki se združujejo, pokajo in gnojijo. Rane zelo počasi celijo.

Večje količine mehurjevcev povzročajo poleg že opisanih znakov še utrujenost, slabost in bruhanje.

Hkrati z rdečico na koži se pojavi tudi zvišana temperatura.

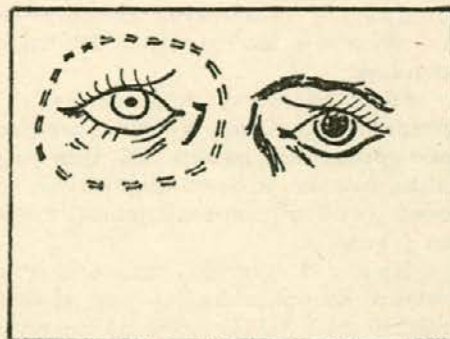
Pri zastrupitvi kože s kapljicami mehurjevcev je treba kožo čimprej zbrisati s tamponi papirnih robčkov, vate ali gaze. Če se pa na koži pojavijo rdeče lise in mehurji, jih povijemo s prvim povojem ali sterilno gazo.

Mehurjev ne smemo predirati ali mazati z zdravilnimi mazili.

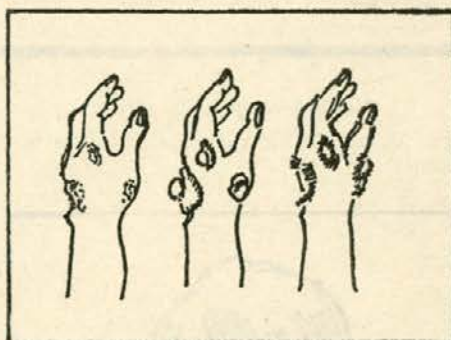
V primeru zastrupitve prebavnih organov damo poškodovancu piti 2% vodno raztopino sode bikarbone, s tem povzročimo bruhanje in mu nato spet damo dva ali tri požirke iste raztopine. Po prvi pomoči nadenemo zastrupljenca na obraz zaščitno masko.

Popolno zaščito dajemo za določen čas maska, zaščitna obleka, rokavice, ogrinjalo in škornji.

3. DUŠLJIVCI so kratkotrajni bojni strupi, ki delujejo na organizem v plinasti obliki in obliki hlapov. Zastrupijo ozračje in prodirajo v dihalne organe, poškodujejo pa tudi srce in živčni sistem.

Znak zastrupitve z živčnimi strupi

Zastrupitve z mehurjevci

Znaki zastrupitve se kažejo v treh fazah;

— zastrupljenec kašlja, težko diha, je brez moči in ga je strah smrti,

— nastopi obdobje zatišja, zastrupljenec se dobro počuti, je razpoložen (traja 24 ur),

— stanje se nenadoma poslabša, zastrupljenec težko diha, se duši, obraz postane modro rdeč, izgubi zavest. Če v 2 ali 3 dneh ne umre, se mu stanje počasi izboljša.

Zastrupljenca je treba čimprej nadeneti zaščitno masko, ga namestiti v polsedeci položaj in ga čimprej evakuirati v najbližjo zdravstveno ustanovo. Za blažitev kašlja dajemo tople napitke (čaj) v majhnih požirkih.

Popolno zaščito daje zaščitna maska.

4. SPLOŠNI ALI KRVNI BOJNI strupi spadajo med kratkotrajne strupe (Nadaljevanje na 6. strani)

Gozdarji in lovci skupaj za ohranitev divjega petelina na Koroškem

Konec marca — 26. 3. 1982 sta koroški lovsko-gojitveni bazen in TOZD gozdarstvo iz Črne organizirala razgovor o zaščiti in življenjskih zahtevah divjega petelina v naših gozdovih.

Ta lepa, mogočna gozdna kura, ki s svojim spomladanskim svatovanjem, s petjem in plesom v zgodnjih jutranjih urah očara marsikaterega ljubitelja narave, je namreč vse bolj ogrožena zaradi naših posegov v njen življenjski prostor. Da je vloga in zavest gozdarjev za njegovo ohranitev bistvenega pomena, se zavedajo tudi lovci. S tem namenom je prišlo tudi do srečanja, kamor so bili povabljeni koroški lovci, člani DIT Lesne in predstavnik gozdarskega inštituta ing. Miha Adamič, ki se ukvarja s proučevanjem življenjskih zahtev divjega petelina.

Okoli 50 lovcev in gozdarjev s Koroške je najprej pozdravil tov. Drago Vončina, predsednik mežiškega lovsko-gojitvenega bazena. Za njim je prevzel besedo ing. Miha Adamič, ki je ob diapozitivih opisal splošne značilnosti o življenju in razširjenosti divjega petelina v svetu in pri nas.

Njegov življenjski optimum se razprostira po vsej severni Evropi in Aziji — vse od skandinavskih dežel do Sibirije in v tajgo — vse do Severnega ledenega morja.

Pri nas in po vsej srednji Evropi se pojavlja le še v sredogorju in v višinskih gozdovih predalpskega in alpskega sveta, kjer je podobna ostra klima. Naš prostor

predstavlja skrajni južni rob njegovega severnoevropskega življenjskega optimuma, zato je petelin pri nas še bolj občutljiv na spremembe in posege v njegovo življenjsko okolje.

Ob diapozitivih nam je tovariš Adamič nato predstavil osnovne značilnosti njegovega življenjskega okolja; tako imenovanega rastišča, kjer se petelin hrani, poje in razmnožuje. To so naši gozdovi nad nadmorsko višino 1100 m, ki so ohranjeni še v dokaj naravni obliki in uspevajo v podobni ostri klimi kot gozdovi v severni Evropi in Aziji.

Značilno za te gozdove je, da se pojavljajo v njih najmanj dve ali tri drevesne vrste — največkrat so to gozdovi smreke ali bukve s primesjo macesna, jelke ali rdečega bora, s čigar popki in iglicami se hrani divji petelin v zimskem času.

To so skupinsko raznodobni sestoji oziroma redkejši starejši sestoji z gozdnimi jasami, z močnejšo podrastjo borovničevja, brusnic in tudi malin ter z mravljišči, kjer najdemo petelini in tudi mladi kebkci poleti svojo hrano in zavetje.

Bistveno vpliva na njihovo številčnost tudi mir v gozdu in vreme v spomladanskem času rasti in odrasčanja kebkov in ne nazadnje tudi številčnost ujed, kun, lisic in divjih prašičev, ki zasledujejo petelina in njegov naraščaj. Z upadanjem števila lisic zaradi stekline se bo številčnost petelinov v tem prostoru prav gotovo izboljš-

(Nadaljevanje s 5. strani)

pe. V telo prodirajo skozi dihalne organe.

Znaki zastrupitve z dražljivci

Strupeni učinek pa se kaže na krvi. Strupi krvnim celicam preprečujejo oskrbovanje s kisikom, to pa povzroča paralizo (omrtvičenje) živčnih centrov.

Znaki zastrupitve so podobni božjastnim napadom. Najprej se pojavi močna bolečina v sencih, v ustih pa zastrupljenec čuti neprijeten KORINSKI okus. Pri večjih količinah se onesvesti, pojavijo se krči in pena na ustih, zenice se razširijo, nastopi paraliza centralnega živčnega sistema in smrt.

Zastrupljencu je treba nadeti zaščitno masko in ga čimprej odpeljati iz zastrupljenega ozračja. Če težko diha, mu pod masko — pod nos vtaknemo gazo namočeno s protistrupom iz protidimne ampule, ki je v osebem priboru za dekontaminacijo. Če zastrupljenec ne diha, mu nudimo umetno dihanje. Zaščitna maska daje popolno zaščito.

5. DRAŽLJIVCI so strupeni dimi, ki jih v organizem vnašamo z dihanjem, dražijo pa sluznico oči (solzilci) in sluznico nosa (kihavci).

Pri zastrupitvi s solzilci se močno solzijo oči, veke se zapirajo in otečejo ter pride do vnetja. Kihavci dražijo sluznico v nosu, grlu in v obeh. Dražljaje spremlja obilno izločanje sluzi iz nosa, močno kihanje, kašljanje, slabost in bruhanje.

Zastrupljencu je treba nadeti čimprej masko in ga odpeljati z zastrupljenega ozračja. Ko pride iz zastrupljenega ozračja, mu je treba sluznico oči, grla in nosa izprati z 2% vodno raztopino sode bikarbone.

Zaščitna maska daje popolno zaščito.

6. PSIHOKEMIČNI Bojni strupi ne povzročajo smrti, ampak prehodno paralizo in slepoto ali pa halucinacije (zvočne, optične).

Pri zastrupitvah s psihokemičnimi strupi nastajajo psihične motnje npr. zastrupljenec ni zmožen se orientirati v času, prostoru.

Ni zmožen presojati, halucinira.

Je depresivno apatičen ali agresivno razdražen.

Zastrupljencu je treba nadeti zaščitno masko, mu dati pomirjevalno sredstvo, ga odstraniti od drugih, da preprečimo paniko. Čimprej ga evakuiramo v zdravstveno ustanovo.

Osební zaščitni komplet oz. zaščitni pripomočki dobro zaščitijo pred psihokemičnimi bojnimi strupi.

7. RASTLINSKI strupi so posebne kemične spojine, ki so namenjene uničevanju rastlinskih kultur, da bi tako zmanjšali gospodarski položaj nasprotne strani.

Preprečujejo kalitev in rast posejanih rastlinskih kultur.

Rastlinski strupi, ki jih uporablja ameriška vojska v Vietnamu pa so poleg škode na rastlinskih kulturah povzročili tudi poškodbe pri ljudeh (poškodbe vida, prebavne motnje, izpadanje las).

Opisani bojni strupi dokazujejo, da je uporaba kemičnih sredstev v vojne namene lahko zelo nevarna za vsa živa bitja.

Franc Potisk

šala, če ne bo drugih močnejših negativnih vplivov — predvsem deževja v dobi odraščanja mladih petelinov — kebčkov v juniju in juliju.

Naslednji močnejši pojav se opaža v upadanju števila petelinov v nižje ležečih gozdovih pod nadmorsko višino 800 m. Na to prav gotovo vpliva tudi nemir v tem prostoru čez vse leto in gostejše cestno omrežje ter intenzivnejše gospodarjenje z gozdom.

V odprtem razgovoru, v katerem se je zatem oglašil tudi tov. Vojko Podgornik — predsednik gojitvene komisije pri lovski zvezi Maribor in več domačih lovcev-petelnarjev, je bilo izrečenih tudi nekaj besed na račun nepravilnega odlova petelina v preteklosti, kar je prav tako vplivalo na zmanjšanje številčnosti te naše lepe divjadi.

Na gospodarski karti gozdno gospodarskega območja Slovenj Gradec sem sam zatem predstavil razširjenost rastišč divjega petelina ter ruševca na območju Mežiške doline, ki sem jo izdelal s pomočjo naših lovcev — »petelnarjev«.

Karta ponazarja, da je petelin na območju Mežiške doline še močno zastopan in da se pojavljajo najmočnejša rastišča predvsem v višje ležečih gozdovih nad nadmorsko višino 1100 m v pogorjih koroških planin Uršlje gore, Smrekovca, Raduha, Olševa in Pece, kjer so tudi gozdovi ohranjeni še bolj v naravni obliki in so manj dostopni zaradi dolgo ležeče, debele snežne odeje ter redkejša mreže gozdnih prometnic.

Na koncu našega srčanja smo gozdarji in lovci skupaj zavzeli nekaj stališč pri ukrepanju za zaščito in ohranitev divjega petelina v našem koroškem kotu:

— opraviiti je treba natančen popis in oris osnovnih značilnosti vseh rastišč v tem prostoru. Akcijo bo vodil ing. Miha Adamič z gozdarskega inštituta ob sodelovanju z LZ Maribor, z domačimi lovci in gozdarji;

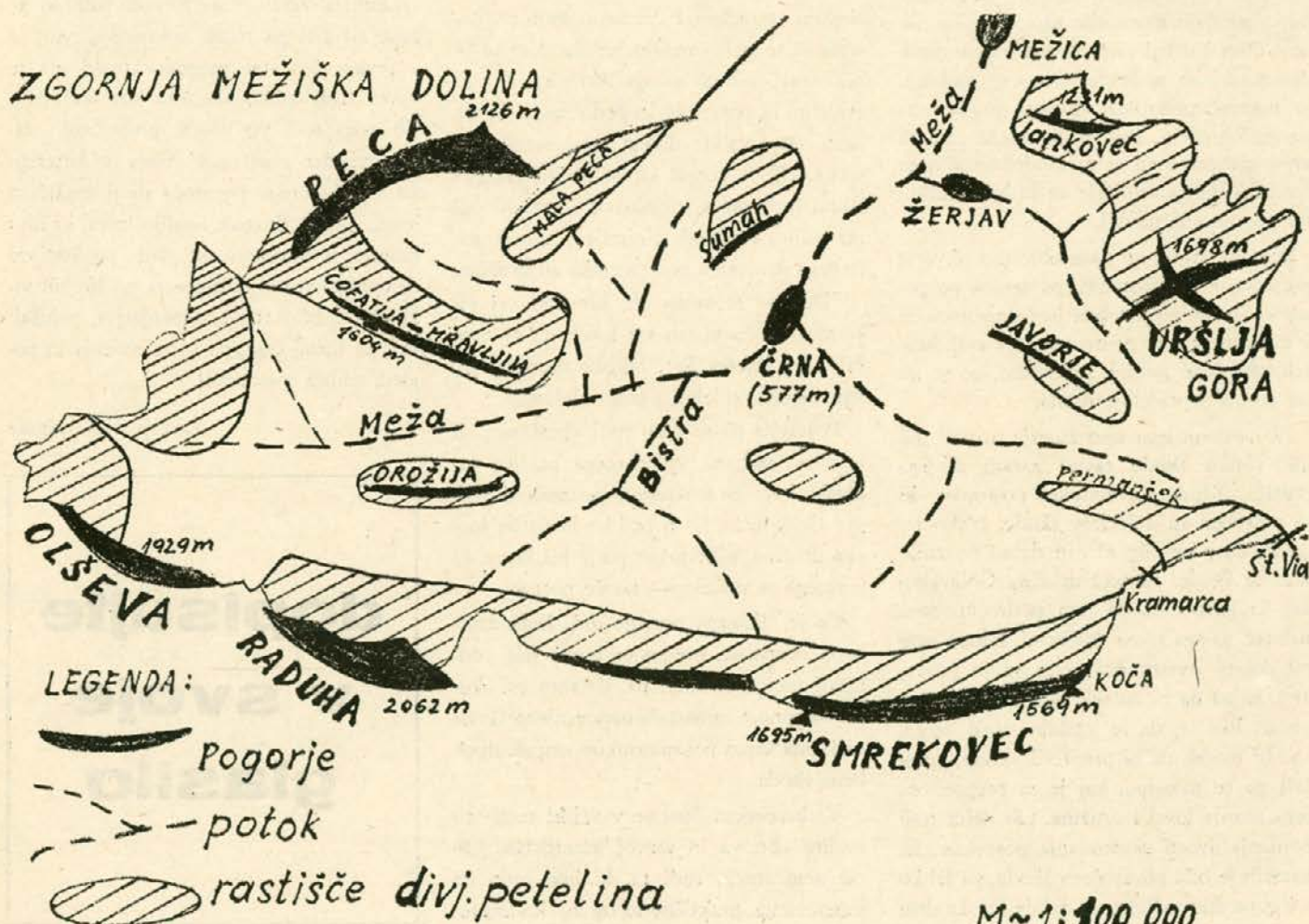
— proučevanje petelina je treba razširiti na njegovo širšo življenjsko območje in opazovati njegov celotni ritem življenja. Do sedaj smo petelina le zasliševali ali ga proučevali samo na njegovem ožjem življenjskem prostoru, kjer spomladi poje — »leplje in brusi« ter »vozi kočijo«, da tako privabi kure, t. j. na njegovem rastišču;

— v gozdarstvu se moramo zavedati in prilagoditi gospodarjenje z gozdom tako, da bomo ohranjali primereno naravno zmes drevesnih vrst, skupinsko raznodobno strukturo sestojev in da v ta gozd z gozdarskimi deli nikakor ne bomo posegali v spomladanskem času, to je pred začetkom julija, ko petelin še poje in odraščajo kebčki;

— da se ceste na teh območjih uporabljajo izključno za namene gozdarstva;

— pri spomladanskem zasliševanju petelina se mora uvesti višja stopnja discipline v lovskih vrstah. Nemir in stihijsko zasliševanje petelina v spomladanskem času na njegovih rastiščih petelina samo vznemirja in mu škodi;

(Nadaljevanje na 8. strani)

— upoštevati je treba funkcijo varovalnih gozdov in gozdnih rezervatov Slovenije, kjer so navadno zaradi ohranjenosti naravnosti tudi življenjska območja in rastišča divjega petelina.

Na koncu je bilo poudarjeno, da je prav takšne ali še večje pozornosti pri zaščiti na našem območju potreben tudi ruševca, ki se pojavlja na grebenih in vrhovih naših planin. Na teh rastiščih navadno meji več lovskih družin, ki ga neusklajeno lovijo vsaka po svoje in mu strežejo po življenju kljub nizki številčnosti.

Na koncu našega razgovora smo našega strokovnjaka za proučevanje življenjskih zahtev petelina povabili, da nas v mesecu maju obišče in si skupaj z našimi lovci ogleda nekaj rastišč divjega petelina. 18. 5. 1982 se je

ing. Adamič našemu vabilu tudi odzval in prvi dan z nami obiskal rastišče v LD Bistra na Smrekovcu, drugi dan pa se je udeležil zasliševanja petelina v Repiji pod Olševo, ki ga je vodil tov. Jaka Čarf, starešina LD Koprivna. V lepem spomladanskem jutru smo v kratkem času jutranjega svita na malem območju enega od rastišč doživeli enkratni prizor. V svoji pesmi in plesu smo na kratki razdalji okoli 400 m, v tem starem in odmaknjem smrekovem gozdu s podrastjo borovnice, zaslišali in opazovali kar pet velikih petelinov.

Upamo, da se bo ob posluhu vseh odgovornih, ki gošpodarijo v tem prostoru, to stanje s primernim ukrepanjem izboljšalo in bo petelin še naprej ostal ponos naših gozdov.

Miran Čas, dipl. ing. gozdarstva

Divji prašič DA ali NE?

Divjad je sestavni del narave, brez katerega bi bila narava mnogo bolj pusta in nezanimiva. Z nenačrtnim posegom med populacijo bi porušili naravno ravnotežje, za katero skrbijo lovske organizacije. Vsekakor jim gre veliko priznanje za dosežene uspehe na tem področju ter zahvala za napore, da poskušajo obdržati živalski svet takšen, kot je, da bi bil čim manj ogrožen. Ob določenih uspehih pa se vendarle porajajo nasprotja, ki so vsaj na našem območju trd oreh za nas kmete, vendar ne toliko za lovce. Osnovni problem je namreč prisotnost divjega prašiča na našem območju. Res je, da spada tudi ta vrsta divjadi med sestavni del naravnega mozaika, ki ga vendarle ne bi bilo smiselno popolnoma uničiti.

Kot je znano, se naše območje ukvarja pretežno s kmetijstvom, pa čeprav so posestva še vedno zasebna last, mislimo, da v današnjem času pride v poštev vsak košček obdelane zemlje, predvsem, če se na tej površini prideluje hrana.

V lanskem letu smo kmetje utrpeli dokaj veliko škodo ravno zaradi divjega prašiča. Kljub potrebnemu postopku, ki je potreben za določitev škode, lahko rečemo, da povračilo ni niti delno povrnilo nastale škode. Lovska družina Golavabuka, ki gospodari na tem področju, nam namreč nalaga samo dolžnosti, katere smo mi dolžni izvršiti pri zavarovanju posevkov, samo da bi znesek škode ne bil previsok. Res je, da ni vsakdo storil vsega, kar bi moral, da bi preprečil škodo, vprašati pa se moramo, kaj je za preprečitev tega storila lovska družina. Ob delni naši pomanjkljivosti zavarovanja posevkov, na katerih je bila povzročena škoda, pa lahko s sigurnostjo trdimo, da deluje lovska dru-

žina oz. njeni posamezniki samovoljno neposredno nam v škodo. To pa lahko sklepamo iz naslednjega:

Pri lovski koči lovskega društva oz. v njeni neposredni bližini je obdelana krmna njiva za divje prašiče, katere je oddaljena od prizadetih posevkov približno en kilometer. Ne vemo, ali je to pobuda posameznika ali lovskega društva. Poleti je običajno posejana z določeno kulturo, pozimi pa se tja prinašajo krmila. Vse to bi bilo prav, če bi se to odvijalo v kraju, kjer v bližini ni posevkov in podobnega. Tu pa tako rekoč vabijo divjad sami v naše posevke, da bi potem lahko lovili. Iz tega lahko razberemo, da nastala škoda ni odraz toliko naravnih činiteljev, ampak načrtnega delovanja posameznika ali družine.

Povedati moramo, da nimamo vsi vikendov in da nismo vsi lovci, da bi nam bil prvi interes lov, ampak moramo to, kar imamo pridelati s trdim delom.

Postavlja pa se nam tudi vprašanje, ali je bila vrednost vpljenega prašiča pri lovski koči enakovredna povzročeni škodi? Če je bila, je to razliko koristila lovska družina, oškodovan pa je bil kmet, za katerega si mislijo — bo že potrpel.

Če je takšnega mnenja tudi širša družbena skupnost, potem se bomo pač podredili temu. Mislimo pa, da smo vsi skupaj skupnost in nastala nepovrnjena škoda ni škoda samo posameznikov ampak družbena škoda.

V današnjem času se v veliki meri stimulira obnova in razvoj kmetijstva. Ob takšnem stanju tudi ta, ki ima željo do kmetovanja, praktično to izgubi, ko mu to,

kar pridelava delno uniči prašič. Pa vse bi se še nekako prebolelo, če bi bili zainteresirani za pomoč tudi lovci. Po izjavah posameznikov je treba namreč to divjad na naših poljih in njivah gojiti, podobno kot na tisti krmni njivi. So pa tudi določeni člani lovske družine, ki si prizadevajo, da bi preprečili škodo po svojih močeh. Tem gre vsekakor zahvala za vložitev turda, ki pa ni bil vedno poplačan.

Ne trdimo, da smo nasprotniki oz. sovražniki divjadi. Vsak kos divjadi, ki se pase ali živi na naših površinah, nam je v ponos. Saj star pregovor pravi, da je vsaka žival toliko koristna kot škodljiva. To velja tudi po našem prepričanju danes, vendar muči nas stanje v katerem smo in katerega povzroča divji prašič in lovci. Morda drugače mislijo lovci, ki niso kmetje. S človekom, ki pride po končani delovni obveznosti iz mesta na lov ali vikend, bi bilo treba zamenjati s položaji vsaj za nekaj časa, pa bi se mnenja in pogledi najbrž spremenili.

Kmetje Golavabuke

**dopisujte
v svoje
glasilo**

Zdrava zagorelost

Poletje je čas dopustov. Hitimo na morje ali v gore z željo, da si v najkrajšem času pridobimo čim lepšo zagorelost, pri tem pa preračunamo pravila te igre: **postopno sončenje**. Koža pa tega ne pozabi, naša neučakanost se nam slej ko prej maščuje.

Zdrava zagorelost je res zdrava takrat, kadar »sonce« zajemamo s pravo žlico, s pravo mero, umirjeno in previdno.

Sonce je najmočnejše poleti med 11. in 13. uro dneva. Z nadmorsko višino se jakost sončnih žarkov še stopnjuje. V čistem ozračju so žarki prodornejši, blizu večje odbojne površine (ledenik, sneg, jezerska ali morska gladina) se celo podvojijo.

Občutljivost kože je največja pri otrocih in tistih, ki se začnajo sončiti povsem beli in po daljšem presledku nepripravljeni, najbolj pa pri ljudeh, ki so hudo občutljivi na sončne žarke. Navadno so to svetlopolte, svetlooke in svetlolaske osebe.

Torej, svetlopolti se bodo izogibali sonca julija opoldne, še posebno v gorah, na snegu, ob jezeru ali morju. Sončni ultravioletni žarki se razpršijo tudi po senci (posebno v čistem zraku v gorah ali ob morju), zato bomo prve dni dopusta previdni tudi v senci, posebno z majhnimi otroci.

»Podlaga« za dopust — Ne odhajamo na dopust na morje ali v gore popolnoma nepripravljeni, s še povsem neosončeno kožo! Že spomladi izkoristimo vsako priložnost za sončenje. Sončimo se postopoma: prvi dan le 10–15 minut, potem pa vsak dan 5–10 min. dalje. Koža bo rjavela počasi in se tako pripravila za močno poletno pripeko, bodisi obmorsko ali gorsko.

Če »podlage« ni, ker nam okoliščine niso dopuščale (primer letošnje pomladi za tiste, ki so že na morju oz. na dopustu) in smo prišli povsem beli na počitnice, moramo biti še posebej previdni. Prva dva dni preživimo le v senci, srajco razpneemo, v vodi plavamo par minut, da se ohladimo. Tudi v vodi se nas sonce kaj hitro prime. Posončimo se lahko le 10 minut v zgodnjih popoldanskih urah ali poznih popoldanskih urah. Sele tretji dan si lahko privoščimo ležanje že na bolj vročem soncu, če je to že res nujno, vendar ne več kot 15 minut. Vse naslednje dni sončenje nadaljšujemo.

Otroci, otroci! Z njimi ne bo lahko. Najraje se igrajo prav ob robu vode ali čofotajo po njej, odboj žarkov pa je tam najmočnejši. Vsaj za prve dni bi mu morali najti »delo« nekje v senci, če pa to ne gre, bomo pač prihajali z njimi na plažo v zgodnjih popoldanskih ali poznih popoldanskih urah.

Vsako leto jih vidimo, srečamo bakrene rdeče in vse ponosne: »Sonce se me je že prijelolo!« Pri tem kažejo na svojo »zagorelost«, ki je v bistvu že opekline I. stopnje. Čez dan ali dva so tiho in mirno prenašajo bolečine, ne omenjajo neprespance noči...

Ko beremo ta članek, marsikdo od nas sklene, da se bo teh navodil letos držal. Na dopustu pa čas hitro teče in kaj radi pozabimo na obljubljeni. In kaj poreče k temu naša koža? Čez nekaj let nam bo ta »trud« poplačala z prezgodnjimi gubami in gubicami...

Izbira zaščite —

Prva zaščitna sredstva so se pojavila že leta 1933 v Nemčiji pod imenom Delial. Zanimivo je, da v vsej poplavi kozmetičnih sredstev tudi danes, po več kot 40 letih, niso iznašli boljših od teh, iz pionirskih časov.

Vsak preparat te kozmetične palete pokriva svoj del »dolžnosti«, kar mu omogoča zaščitni faktor določene moči. Faktor zaščite nam pove, koliko dalj se lahko sončimo še povsem beli brez nevarnosti za kožo.

Če se npr. natremo z mlekom z zaščitnim faktorjem 4 pomeni, da lahko že prvega dne sončenja vsega telesa ostanemo na soncu eno uro, čeprav bi se brez te zaščite pojavile prve opekline že po preteku polurnega sončenja. Zaščiten koža bo rjavela postopoma, ne da bi se pojavile opekline. Zadnji dosežek je mleko s faktorjem 6, namenjeno posebno občutljivim kožam, torej tudi otrokom. Prav po njem ljudje najbolj posegajo, saj ima zdaleč največjo zaščitno moč, prenesejo pa ga vse vrste kože.

Vedno uporabljamo preparate iz iste tovarniške serije, da ne bi prišlo do nezaželenega medsebojnega učinkovanja med različnimi preparati!

Glede na vrste kože svetujemo:

- za občutljivo in otroško kožo mleko, z zaščitnim faktorjem 6,
- za mastno kožo v začetku mleko ali peno, št. 4,
- kasneje pri mastni koži, ki je sonca že vajena, mleko št. 3,
- za suho kožo izberemo v začetku kremo št. 4, pozneje olje št. 2,
- za mešano kožo izbiramo po želji,
- za mozoljasto kožo izberemo peno, ki jo na kožo nanašamo v zelo tanki plasti.

Utrujeni koži, ki jo voda, sonce in veter izsušijo, je treba vrniti vlago. Kozmetika je v te namene poskrbela za preparate za nego kože po kopanju in sončenju.

Torej orožje zoper neprijetne poletne »opeke« je tu, treba ga je le znati vihteti...

Sodobnemu človeku je to orožje potrebno, da ne rečemo že obvezno, da očuva svoje zdravje in zdravje bližnjih!

KADIŠ NADA

Nepremišljeno sončenje se rado konča z obiskom pri zdravniku in v lekarni!

V lekarni lahko med drugim kupite tudi zaščitne kreme, olja in spraye za sončenje...

Varujmo svoj dom

Če hočemo storiti res to, kar bi nam varovalo premoženja pred požari, bi morali marsikdaj pomisliti ali je to ali ono pravilno narejeno, očiščeno, zavarovano in podobno. Temu pa pravimo protipožarni preventivni ukrepi. Zato moramo nenehno skrbeti, da tega ne zanemarimo, temveč se o tem učimo, izpopolnjujemo in tudi tako delamo.

Tako pravi tudi staro ljudsko izročilo: koliko znaš — toliko veljaš!

Povedati namreč hočem, da tako mislijo tudi kmetje TOK Gozdarstva Radlje. V mesecu marcu so se zbrali na predavanju o gasilskih preventivnih ukrepih. Tema predavanja je bila »Požari na kmetijah«. Predavanje in

osnovni prikaz gasilskega orodja — praktični del je izvedla občinska gasilska zveza Radlje v gasilskem domu v Vuhredu. Kmetje so v skrajšani obliki dobili vsaj malo znanja, kako se zavarujemo pred požari in kaj vse bi potrebovali, da bi lahko tudi sami izvajali take ukrepe. Zato prilagamo k temu zapisu tudi cenik gasilskega materiala, iz katerega bodo kmetje gotovo našli kaj za sebe, kar bi nujno potrebovali. Vse to lahko naročite pri svojem gasilskem društvu, ki vam bo tudi nudilo kakršnokoli pojasnilo. Povezovanje gasilskega društva s krajani predvsem v hribovitih predelih je tako nujno potrebno, da bi s tem zagotovili čim boljšo varnost pred požari. Kljub temu, da ima občinska gasilska zveza

po družtvih trenutno na kolesih 20.000 litrov vode, poleg tega pa še vozila z kemičnimi sredstvi ter orodna vozila, je še tako hitra akcija včasih prepozna. Temu je mnogokrat krivo neučinkovito javljanje požara. Delamo napake, katerih si prav v tem trenutku ne bi smeli privoščiti. Ko javljamo požar, moramo izbirati najhitrejšo zvezo z gasilskim društvom ali s postajo milice ter dajati čim bolj točna in kratka pojasnila, glede požara. Marsikdaj pa do tega ne bi prišlo, če bi upoštevali vse varnostne ukrepe, opozorilne table, opozorila v časopisih, javnem obveščanju in podobno. Zato bodimo previdni. Upoštevajmo vsako navodilo, da bi zagotovilo varnost sebi in družbi.

Karel GOSAK

Cenik gasilskega materiala

Črpalke	din
1. Črpalčka za kalne vode — HONDA W-20 B bencin 400 lit./min.	15.439,00
2. črpalčka TOMOS za kalne vode P/500 lit./min.	5.391,00
3. črpalčka TOMOS z opremo	14.380,00
Sesalne cevi	din
1. sesalna cev Ø 52 à 1,60 m s spojkami	563,00
2. sesalna cev Ø 75 à 1,60 m s spojkami	1.117,00
3. sesalna cev Ø 52 à 4,00 m s spojkami	877,00
Ključki za spajanje cevi	din
1. ključ za spojke A, B, C SI, komad —	109,00
2. ključ za spojke A, B, C AI, komad —	76,00
3. ključ za spojke A, B, C C, komad —	73,00
Sesalna košara	din
1. sesalna košara Ø 52, komad —	551,00
2. sesalna košara Ø 75, komad —	1.363,00
Ročniki	din
1. navadni ročnik Ø 52, komad —	573,00
2. ročnik na zasun Ø 52, komad —	734,00
3. ročnik univerzalni Ø 52, komad —	1.619,00

Tlačne cevi	din
1. tlačna cev trevira Ø 52 à 15 m s spojkami	2.477,00
2. tlačna cev trevira Ø 52 à 20 m s spojkami	2.577,00
3. tlačna cev trevira Ø 75 à 15 m s spojkami	2.979,00
4. tlačna cev trevira Ø 75 à 20 m s spojkami	3.832,00
Lestve:	din
1. lestev raztegljiva, dvodelna Al, kom —	4.755,22
2. lestev univerzalna, kom —	4.205,20
3. lestev trodelna, raztegljiva BGD, kom —	2.672,40
4. prislonsilna lestev 6,86 m, kom —	2.404,50
Vrvi reševalne	din
1. sintetična varovalna vrv Ø 13 mm 100 m, kom —	5.630,00
2. sintetična varovalna vrv Ø 13 mm 50 m, kom —	1.810,00
3. sintetična varovalna vrv Ø 13 mm 30 m, kom —	1.160,00
Akumulatorske svetilke	din
1. ročna akumulatorska svetilka JODIOLUX NC, kom 5.600,00	
2. prenosni agregat električni SEVER, E 1500 - 220 V = 1,5	18.536,00
3. elektro agregat SEVER 3.K.V.A. bencin	36.239,00
Gasilski aparati	din
1. gasilski aparat CO ₂ 5 kg	2.141,00
2. gasilski aparat CO ₂ 10 kg	3.281,00
3. gasilski aparat SP 6 kg	1.074,00
4. gasilski aparat SP 9 kg	1.227,00
5. gasilski aparat SP 50 kg	11.416,00

Kadrovske vesti

PRISLI V TOZD — Marec 1982

Priimek in ime — Datum nastopa — Naloge in opravila, ki jih bo opravljal — Organizacija, iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC
Gotovnik Stefan, 1. 3. 1982, gozdni delavec, —
TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI
Razdevšek Erika, 1. 3. 1982, snažilka, prva zaposlitev
Vajns Mirko, 8. 3. 1982, strojnik, Tovarna Muta
Helbl Ivan, 23. 3. 1982, gozdni delavec, iz JNA
TOZD ŽAGA OTISKI VRH
Jesenčnik Danilo, 12. 3. 1982, zlaganje žag. lesa, iz JNA
TOZD ŽAGA MUŠENIK
Telček Jože, 10. 3. 1982, dovoz hlobov v žag., Rudnik Mežica
Juvan Zlatko, 12. 3. 1982, dovoz hlobov v žag., Inštalater Prevalje
Kumer Maks, 15. 3. 1982, sort. hlobovine, Zidarstvo Leskovšek Anton, Ljubljana
TOZD ŽAGA VUHRED
Pongrac Zdenko, 1. 3. 1982, razdel. družb. preh. in čistilka, Tekst. ind. Otiški vrh
Pridigar Marija, 10. 3. 1982, sklad. delavka, prva zaposlitev
Glažar Franc, 2. 3. 1982, vezanje obrezlin, Armatura Muta
TOZD TOVARNA POHISTVA PREVALJE
Krejan Irena, 15. 3. 1982, pom. stroj. dela, —
Cvijič Stojan, 17. 3. 1982, kontr. in poprav. izdelkov, —
TOZD TOVARNA POHISTVA PAMEČE
Lužnik Ferdo, 13. 3. 1982, strojni vzdrževanje, REK Velenje
Praprotnik Anica, 4. 3. 1982, pom. pri stroju, —
Kern Leo, 11. 3. 1982, vodja stroja, —
Gostenčnik Miran, 11. 3. 1982, pomoč. pri stroju, —
Logar Darja, 11. 3. 1982, pomoč. pri stroju, —
Panič Nevenko, 25. 3. 1982, pomoč. pri stroju, TOZD turizem Slovenj Gradec
Trunk Vera, 25. 3. 1982, pomoč. pri stroju, Merx Celje
Stankovič Tinka, 25. 3. 1982, pomoč. pri stroju, —
Kopitar Sabina, 30. 3. 1982, pomoč. pri stroju, —
Nabernik Martin, 30. 3. 1982, pomoč. pri stroju, —
TOZD TPS RADLJE — PODVELKA
Markač Marjan, 8. 3. 1982, sklad. delavec, JLA
Sajevec Marjan, 8. 3. 1982, sklad. delavec, prva zaposlitev
TOZD TOVARNA IVERNII PLOŠČ OTISKI VRH
Gašpar Darja, 1. 3. 1982, laborant, — TOZD Blagovni promet
Matavž Tone, 8. 3. 1982, strojni vzdrževalec, —
Detečnik Viktor, 9. 3. 1982, sortirec plošč, iz JLA
Kašnik Rajko, 15. 3. 1982, elektro vzdrževalec, iz JLA
Ajd Darko, 22. 3. 1982, polaganje papirja, iz JLA
Zorman Vlado, obrat. elektr., iz JLA
TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC
Boromisa Đorđe, 22. 3. 1982, vrtalec, Zelezarna Ravne
Kljajič Nedeljko, 25. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Jelič Stipo, 30. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Šulava Vlado, 29. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Topić Pero, 29. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Topić Ante, 29. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Čurković Ivo, 29. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Topić Zdenko I., 29. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Vinčič Vlado, 30. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —

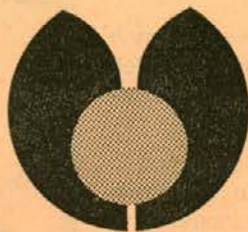
Topić Blago, 29. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Topić Zdenko II., 29. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Tokić Gojko, 31. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
Barunčić Mirko, 31. 3. 1982, delavec na gradnji cest, —
TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE
Bolarč Bojan, 9. 3. 1982, traktorist, Vegrad Velenje
Strmčnik Ivan, 16. 3. 1982, traktorist, Lesna — Nova oprema
Gros Živko, 18. 3. 1982, planer proizvodnje, Integral Prevalje
Smonkar Janez, 19. 3. 1982, voznik, —
Naglič Franc, 22. 3. 1982, voznik, Tovarna meril
Podstensek Milan, 22. 3. 1982, ključavničar, iz JLA
TOZD CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE OTISKI VRH
Miklavc Branko, 1. 3. 1982, skladiščni delavec, —
Planšak Zdravko, 17. 3. 1982, skladiščni delavec, —
Breznik Anton, 29. 3. 1982, mehanik, ključavničar, —
DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLO-
VENJ GRADEC
Škorjanc Vlado, 1. 3. 1982, tehnolog časa in dela, TOZD TP PAMEČE
Rek Marjan, 1. 3. 1982, projekt. mas. stav. poh., TSP Radlje
TOZD BLAGOVNI PROMET
Ternik Silva, 1. 3. 1982, pripravnik v VS, prva zaposlitev
ODSLI IZ TOZD — Marec 1982

Priimek in ime — Datum odhoda — Dela, ki jih je opravljal — Organizacija v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO CRNA NA KOROSKEM
Breznik Rudi, 28. 2. 1982, gozdni delavec, redna upokojitev
Jamnik Jože, 22. 3. 1982, gozdni delavec, —
Grabner Franc, 31. 3. 1982, gozd. delavec, redna upokojitev
Klančnik Ivan, 31. 3. 1982, gozd. delavec, inval. upokojitev
TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI
Laznik Oto, 24. 3. 1982, skladiščni delavec, v pokoj
TOK GOZDARSTVA DRAVOGRAD
Pajnik Peter, 17. 3. 1982, gozdni delavec, invalidska upokojitev
TOZD ŽAGA MISLINJA
Jesenčnik Mirko, 21. 3. 1982, merjenje in letvičenje žag. lesa, Avtoprevoz, Dra-
vograd
TOZD ŽAGA OTISKI VRH
Jesenčnik Danilo, 18. 3. 1982, zlaganje žag. lesa, STTC Maribor
TOZD ŽAGA MUŠENIK
Gašper Geza, 5. 3. 1982, pomočnik gaterista, invalidska upokojitev
TOZD ŽAGA VUHRED
Gmajner Marjan, 17. 3. 1982, sklad. delavec, samovoljno
Pungartnik Peter, 10. 3. 1982, sklad. delavec, samovoljno
TOZD TOVARNA POHISTVA PREVALJE
Lesjak Marija, 29. 3. 1982, pom. stroj. dela, —
TOZD TOVARNA POHISTVA PAMEČE
Ajtnik Branko, 10. 3. 1982, pomoč. pri stroju, Viator
Zaberčnik Janko, 12. 3. 1982, sklad. del., Zelezarna Ravne
Lampret Vinko, 20. 3. 1982, elektro vzdrž. — prestajanje kazni
Krenker Franjo, 31. 3. 1982, pomoč. pri stroju, v JLA
TOZD TSP RADLJE — PODVELKA
Štruel Ivo, 31. 3. 1982, vodja del. izmene, TOZD BP
Derčaj Feliks, 31. 3. 1982, čistil. Hypos Muta
Bobovnik Dušan, 31. 3. 1982, vzdrževalec I., TP Pameče
Cigler Slavko, 31. 3. 1982, interni transport, privat Radlje
TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC
Gurdon Dragan, 9. 3. 1982, delavec na grad. cest, v JLA
Topić Ante, 17. 3. 1982, delavec na grad. cest, invalid. upokojitev

KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o.
SLOVENJ GRADEC
KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o.
SLOVENJ GRADEC

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO II — ŠTEVILKA 5

JUNIJ 1982

POŠTINA PLAČANA

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja mesečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednica Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska c. 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo, telefon 842-341.

Klišeji in tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška c. 14, 62000 Maribor, 1982.

OTVORITEV PREDELOVALNICE IN ZAMRZOVALNICE MESA

V petek, dne 30. 4. 1982 smo prisostvovali svečani otvoritvi obrata za predelavo mesa in zamrzovalnice mesa v Otiškem vrhu, v okviru TOZD Mesnina Dravograd.

Otvoritve so se med drugim tudi udeležili predstavniki soinvestitorjev v obratu in predstavniki vseh štirih občin koroške regije. Pozdravni govor je imel predsednik delavskega sveta TOZD Mesnina tov. Korat Mihael. Zatem je spregovoril tov. Rudi Vrčkovnik, predsednik MGZ za Koroško, ki je v svojem govoru opisal pomen izgradnje obrata za koroško regijo. Podrobneje o nastajanju novih proizvodnih prostorov in o njihovi vrednosti pa je spregovoril direktor TOZD Mesnina tov. ing. Mirko Grabner. Trak pred novimi prostori je prerezal najstarejši delavec TOZD Mesnina tov. Albin Zavrl.

Izgradnja obrat predstavlja nadaljevanje koncepta razvoja živinoreje in predelave mesa in mleka v severovzhodni Sloveniji. V prvem delu uresničitve načrtovanega razvoja

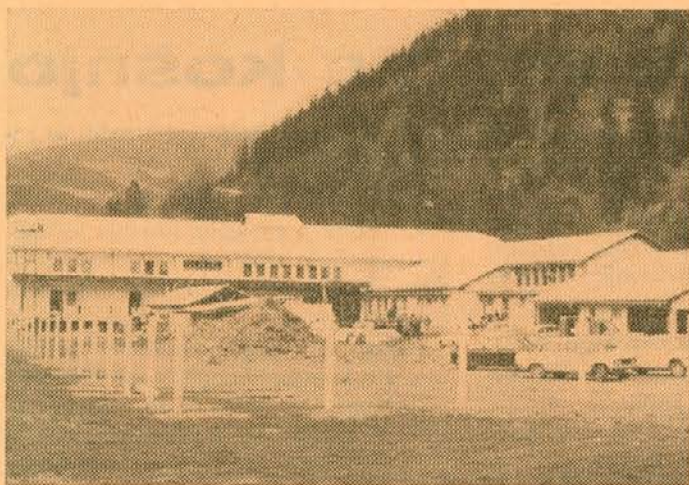
na tem področju je bila izgradnja klavnice v letih 1971/1972 v Otiškem vrhu.

Kapaciteta novega obrata za izdelavo mesnih izdelkov je 1.060 ton letno. Proizvodni program pa obsega izdelavo obarjenih in poltrajnih mesnih izdelkov. Kapaciteta nove zamrzovalnice je 120 ton mesa in omogoča zagotavljanje potrebnih občinskih blagovnih rezerv mesa.

Otvoritev novega obrata je nedvomno velika pridobitev za celotno koroško regijo.

V čem se kaže ta pridobitev?

Proizvajalci surovin, to je goveje živine, si z izgradnjo obrata zamrzovalnice in predelave mesa zagotavljajo možnost za stalen in tudi povečan odkup goveje živine, katera prireja je na območju koroških občin v stalnem porastu.

Nov proizvodni obrat skupaj s klavnico

Slavnostni govor predsednika MGZ za Koroško Rudija Vrčkovnika

(Nadaljevanje s 1. strani)

Investitor TOZD Mesnina bo lahko s pridobitvijo novih prostorov povečal in posodobil proizvodnjo mesnih izdelkov, s čimer bo izboljšal izkoriščanje mesa in povečal ponudbo mesnih izdelkov.

Ostali soinvestitorji v obrat pa lahko pričakujejo boljšo in večjo ponudbo mesnih izdelkov, ustvarjanje potrebnih rezerv za izboljšanje redne preskrbe, torej izboljšanje preskrbe delavcev in prebivalcev koroške regije.

Ob koncu je potrebno zapisati, da so se delavci TOZD Mesnina že v času izgradnje obrata izrekli, da vsak prispeva svoj enomesečni osebni dohodek za pokritje investicije. Prav tako so tudi opravili celotno čiščenje novega obrata in namestitev strojev v obratu. V zadnjih dnevih pred otvoritvijo smo bili nemalokrat priča, da so nekateri delavci TOZD Mesnina delali pri izgradnji tudi v poznih večernih urah, poleg tega pa so tudi redno zagotovili oskrbo s svežim mesom in mesnimi izdelki v času prvomajskih praznikov.

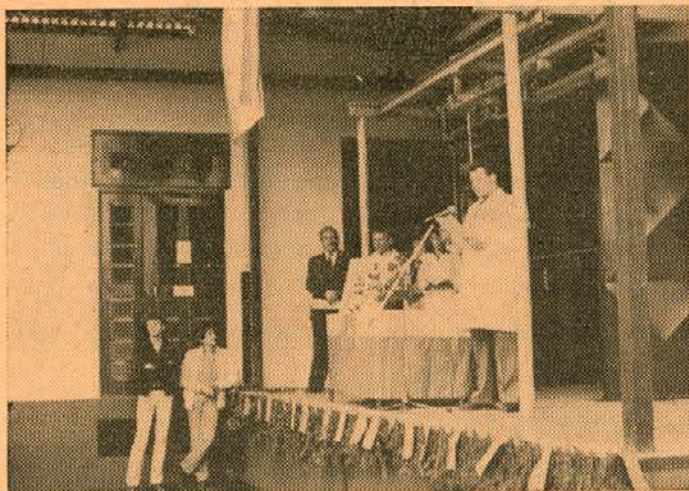
Ta pripravljenost za delo in odrekanje osebnega dohodka pa je dokaz, da so delavci TOZD Mesnina veseli novih prostorov in s tem že sedaj zagotavljajo, da bodo opravili svo-

Gosti na svečani otvoritvi

jo osnovno nalogo, to je oskrba koroške regije s svežim mesom in mesnimi izdelki seveda, če bodo imeli dovolj potrebnih surovin.

Krevh Jože, iur.

Pozdravni govor predsednika DS TOZD Mesnina

Med ogledom novih prostorov

Kdaj spomladi začnemo s košnjo

Na naših kmetijah je veliko travnatega sveta. Travná ruša uspeva povsod, tudi na nadmorski višini prek 1500 m, kratka, raste povsod tam, kjer zaradi naravnih pogojev druge kmetijske kulture ne uspevajo. Tako postaja travnati svet kot pretežni del našega kmetijskega prostora in kot površina, ki se ne da menjati, izredno pomembna kmetijska kultura za večino hribovskih in gorskih kmetij. Seveda pa se moramo zavedati, da se travnatega sveta direktno ne da izkoriščati, temveč samo prek govedovja. Prežvekovalci so sposobni, da iz rastlinskih beljakovin in ogljiko-

vih hidratov sestavijo visoko vredne živalske beljakovine, kot so meso in mleko. To pomeni, da lahko iz travne ruše pridelamo veliko hrane, ki je pomembna za človeško prehrano. To še posebej velja v sedanjem času, ko se srečujemo s pomanjkanjem hrane.

Čeprav nam nudi travna ruša še ogromne možnosti za večjo prirejo mesa in mleka, žal tudi v naših krajih že več kot 10.000 ha travnatega sveta ni izkoriščena. Še vedno porabimo za prehrano ene odrasle govedi prek 2 ha kmetijskih površin. To pomeni, da bi lahko z boljšim iz-

koriščanjem travnatega sveta redili še enkrat več goveje živine.

Kje so vzroki za tako stanje?

Ker bomo o gnojenju, siliranju in sušenju govorili kdaj drugič, se danes pomudimo samo pri vprašanju: kdaj začnemo s košnjo?

Nekoč je veljalo prepričanje, da ima travna ruša največ hranilnih snovi, ko cveti, oziroma zori. Navadno so si kmetje za začetek košnje izbrali kakšen datum v koledarju. Niso pa upoštevali podnebnih razmer, začetke vegetacije, bujnosti rasti itd. ...

Za lažje razumevanje moramo spoznati, katere snovi travna ruša vsebuje in kako se razmerje med posameznimi hranilnimi snovmi s starostjo trave spreminja.

Glavne surovine so:

- beljakovine
- ogljikovi hidrati
- rudnine
- voda
- vlaknina

Nas predvsem zanima razmerje med hranilnimi snovmi, kot so beljakovine in ogljikovi hidrati ter med vlaknino.

Ko travna ruša prične z rastjo, vsebuje predvsem vodo in beljakovine. Do latenja in bilčenja se količine beljakovin in ogljikovih hidratov hitro povečujejo, nato pa začnejo padati. Nasprotno pa velja za vlaknino, oziroma snovi, ki niso prebavljive.

Ko je trava mlada, je v njej zelo malo vlaknine. S starostjo pa je v njej vedno več teh snovi. Ko trava cveti in zori, v njej praktično ni več hranljivih snovi, marveč prevladujejo samo še neprebavljive snovi. To pomeni, da je krma travne ruše, ki je v cvetenju in zorenju za prehrano goveje živine neprimerna, saj vsebuje zelo malo hranilnih snovi. Zaradi tega velja pravilo, da pričnemo s košnjo, ko večina rastlin v travni ruši prične z bilčenjem, oziroma lantjem.

Ker je hitrost rasti travne ruše skozi leto zelo različna — spomladi je rast hitrejša, proti jeseni pa vedno bolj pojenja — moramo košnjo temu prilagoditi. V poprečju doseže trava v štirih tednih starosti raven, ki je primerna za košnjo. Spomladi je to seveda krajši čas, jeseni pa daljši. Če želimo, da pridobimo največ hranilnih snovi, bi morali travnik na leto pokositi najmanj šestkrat. To pa je praktično nemogoče, saj bi stroški spravila presegli vrednost hranil v krmi, pa tudi z delovno silo bi bil problem.

Zaradi tega moramo na kmetiji uvesti pašno kosni način rabe travne ruše, kjer bomo na leto vse površine petkrat popasli in dvakrat pokosili. S takim načinom bomo kosili, oziroma popasli vedno mlado travo, ki vsebuje največ hranilnih snovi in s tem dosegli visoke hektarske pridelke. Ob vestnem delu in znanju rejca lahko dajajo živali tudi 5000 l mleka na leto in to samo na pravilno organizirani čredinski paši. Poskusimo, da bomo draga močna krmila zamenjali s kvalitetno osnovno krmo, ki jo lahko dajajo naše kmetijske površine.

Jože Pratnekar, ing.

Uspehi usmerjene kmetije Vide in Antona Konečnika - p. d. Dobrovnik

Kmetija DOBROVNIK leži ob vznožju štajerskega Selovca: to je med desnim bregom reke Meže in levim bregom reke Mislinje.

Posestvo meri 10 ha kmetijskih površin in 12 ha gozda in leži nad 400 m nadmorske višine.

V času vojne vihre, leta 1943, je Konečnik Anton postal lastnik kmetije, ki je takrat redila dve kravi, vola, bikca, telico ter nekaj svinj in kokoši.

Edini dohodek kmetije je takrat predstavljalo nekaj prodanih jajc in prodaja petih litrov mleka na dan.

Po vojni se je življenje le počasi obračalo na bolje, saj je kmetija prvi večji preobrat k intenziviranju kmetijske proizvodnje naredila leta 1970, ko je poleg prodaje na domu pričela oddajati mleko v slovenjegraško mlekarno. Takratna oddaja tržnega viška mleka je bila 20 litrov na dan.

Leta 1975 je kmetija dobila prvi kredit za adaptacijo in razširitev govejega hleva v višini 125.000,00 din. Sočasno z izvajanjem gradbenih del na govejem hlevu je tekla tudi gradnja novega hleva za svinje. Kmetija je v tem času redila:

- 5 krav
- 3 plemenske telice
- 4 pitance
- 1 tele
- 2 konja
- 8 prašičev

in dosegla tržno proizvodnjo 12.000 litrov mleka in 1200 kg pitancev v letu 1975.

Danes kmetija redi že:

- 13 krav
- 5 pitancev — 500 kg
- 10 pitancev — 300 kg
- 2 telice
- 18 prašičev
- 3 ovce
- 1 konja

Dobrovnik na konju — simbolu začetka svojih uspehov

Za obstoj kmetije se pri Dobrovniku ni bati — na to kaže zadovoljni nasmeh mladega gospodarja

Gospodinja Vida med obiskom starih svinjakov

in je v letu 1981 dosegla tržno proizvodnjo pri mleku 45.000 litrov in pri govejih pitancih 5.660 kg.

To proizvodnjo dopolnjuje še prodaja pujskov in bekonov ter 14.000 brojlerjev v enem turnusu.

Navedena proizvodnja (mleko, meso) je dosežena na 10 ha kmetijskih površin, od katerih je posejano:

s pšenico	0,60 ha
z ržjo	0,40 ha
s krompirjem	1,00 ha
s koruzo	2,50 ha

ostalo so pašniki in travniki.

Poleg silažne koruze na kmetiji silirajo tudi travo, saj je za 180 kubičnih metrov zgrajenih silosnih kapacitet, mnogokrat do sedaj pa so se že poslužili siliranja na prostem pod folijo.

Za dosego dosedanjih tržnih rezultatov na usmerjeni kmetiji je vsekakor prispevala poraba mineralnih gnojil, saj se že nekaj let giblje od 800 do 900 kg na ha.

Iz prikazanega se vidi, da je z vestnim, vztrajnim in strokovnim delom možno doseči tudi na malih površinah zadovoljive tržne rezultate.

Ob koncu naj povem še to, da se bo proizvodnja na kmetiji še povečala, seveda, če bodo za to dani ekonomske tržni pogoji.

Hkrati pa želim, da bi kmetje kljub težavam pričeli razmišljati o tem, da imajo še veliko rezerv za doseganje večje tržne proizvodnje.

P.B.

Predstavljamo vam kmetijo „Štekl“

(Nadaljevanje iz priloge št. 4)

VPRAŠANJE: »Ker ste omenili finančno pomoč, me zanima, kaj bi vi predlagali?«

ODGOVOR: »Glede na to, da je kmetijstvo v naši občini hribovito, kar povečuje stroške proizvodnje, bi morali razlike v cenah, ki nastajajo, nadomestiti z raznimi regresii.«

VPRAŠANJE: »Regrese v raznih oblikah ste prejeli že do sedaj. Bi bilo morda v tem potrebno kaj spremeniti?«

ODGOVOR: »Ker sem tudi družbenopolitično aktiven, mi je poznan zakon o intervencijah v kmetijstvu, ki narekuje ustanovitev samoupravnih skladov za intervencije v kmetijstvu v občinah. Tak sklad imamo tudi v naši občini. Praksa iz preteklih let kaže, da so bile stimulacije v obliki regresov s strani republike in občine premajhne in so samo blažile razkorak med cenami repromateriala, potrebnega za kmetijsko proizvodnjo in cenami naših proizvodov. Slaba stran takih ukrepov pa je po mojem v prevelikem drobljenju sredstev za razne namene, ki so se pri kmetih nekako razvrednotila.«

VPRAŠANJE: »Kaj predlagate?«

ODGOVOR: »Sedaj, ko imamo v občini sprejet odlok in s tem dano zakonsko osnovo za zbiranje sredstev menim, da bi bilo potrebno vse oblike dotacij vezati na končen proizvod in se s tem kolikor toliko približati ekonomskim cenam.«

VPRAŠANJE: »Omenili ste družbenopolitično dejavnost. Kje vse se vključujete?«

ODGOVOR: »Družbenopolitično sem aktiven, kolikor mi dopušča delo. Priznati moram, da sem najraje delal v IO KZS Ravne na Koroškem, saj so mi bili vsi problemi zaradi mojega poklica zelo blizu in rad sem jih pomagal reševati. Delegat IO KZS Ravne sem bil 8 let. Prav tako mi je v ponos biti delegat samoupravnih organov naše zadrge.«

VPRAŠANJE: »Če se še nekoliko povrneva na intervencije, ali je po vašem mnenju prav, da se pri delitvi sredstev za intervencije upoštevajo dodatni stroški, ki nastanejo pri kmetovanju v hribih?«

ODGOVOR: »Menim, da bi se delitev višine sredstev za intervencije v nižinskem in višinskem svetu morala razlikovati. Višinski kmet ima prav gotovo 60 % večje stroške po enoti proizvoda. Ta procent, morda celo večji, bi se moral odražati tudi v denarju, prejetem za plačilo proizvodnje. S tem pa ne mislim, da je kmet v nižini za svoj proizvod že sedaj zadovoljivo plačan. Še zdaleč ne!«

VPRAŠANJE: »Kaj pa vaša družina in naslednik na kmetiji?«

ODGOVOR: »Z ženo, ki je zaposlena v tovarni lepenke na Prevaljah, imava dva otroka. Hčerka je že zaposlena, sin pa, ki bo nasledil kmetijo, študira na višji agronomski šoli v Mariboru. Menim, da bo lahko izobrazba sina veliko koristila pri kmetovanju, saj mora biti po mojem mnenju današnji kmet strokovno dobro podkovan, mora se vključevati v družbenopolitično življenje, kulturo, itd. Vse to pa seveda mora združiti s kmetovanjem in si razdeliti čas in funkcije tako, da proizvodnja ne bo trpela.«

VPRAŠANJE: »Vaša žena je zaposlena. Ali menite, da je to še sedaj potrebno?«

ODGOVOR: »Že ko sva začela gospodariti, je žena hodila v službo. Moram priznati, da je v prvih letih najinega gospodarjenja »še kako prav prišla« ena plača pri hiiš. Saj je bil tudi ta denar močno prisoten pri sleherni investiciji v kmetijstvu. V sedanjem času pa se ta dohodek odraža v dobrem osebnem standardu, ki bi bil brez tega prav gotovo na precej nižji stopnji. Pozabiti ne smemo, da za kmeta in njegovo blaginjo niso dovolj mehanizacija in novi hlevi, pač pa mora živeti in delati tudi v okolju, v osebnem standardu, kot si ga zasluži in brez katerega perspektive kmetijstva ni. Mladi ne bodo ostali na kmetiji, če ne bodo imeli sodobnih stanovanjskih razmer, zagarantirane dostojne cene proizvodov. In prav za to smo do sedaj vse premalo storili.«

VPRAŠANJE: »Poznano vam je, da je v Sloveniji precej neobdelane zemlje. Tudi v naši občini se ne bi mogli pohvaliti, da smo glede obdelovanja storili vse. V bodoče bo potrebno veliko pozornost posvetiti prav aktiviranju planinskih pašnikov, za kar imamo narejen program. Zakaj so po vašem mnenju tudi v naši občini nekatere kmetije slabo obdelane in ne proizvajajo za trg?«

ODGOVOR: »Vse, kar ste našli ima lahko več vzrokov in sicer so tu močno prisotne po mojem mnenju socialne razmere, odhod mladih ljudi v dolino. Za vse kmetije pa, ki so slabo obdelane in niso prisotni naštetih objektivni momenti, pa bi vam povedal stari koroški rek, ki kljub starosti drži še danes: »AVŽNGA GRE PO LEDEH G'R, PA LEDEH DOU.«

Tovariš Osojnik, dovolite mi, da se vam na kraju najinega razgovora za rečeno najlepše zahvalim. Obenem pa bi želel izkoristiti to priložnost in vam ob vaši 50-letnici življenja izreči iskrene čestitke v imenu TZO »TRATA« Prevalje, svojem imenu in imenu vseh, ki vas poznajo.

Razgovor vodil:

Vlado Gorenšek, inž.
vodja obrata za zadrugištvo
pri TZO »TRATA« Prevalje

TOZD CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE OTISKI VRH

Konecnik Franc, 24. 2. 1982, mehanik, —

TOZD NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

Strmčnik Ivan, 12. 3. 1982, opravlja tež. del v sklad. mat., TOZD TP Pameče,

Lidan Adam, 12. 3. 1982, nakl. in razkl. got. izdelkov, —

Smidhofer Jože, 19. 1. 1982, nakl. in razkl. got. izdelkov, —

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC

Kutin Bogdan, 28. 2. 1982, projektant in NO za gozd. gradnje, TOK Slovenj Gradec

Zgavec Ljuba, 13. 3. 1982, ref. za samopr. in sodni register, HPO Velenje

Marin Ivan, 22. 3. 1982, pripravnik, Tovarna usnja Slovenj Gradec

Sagernik Marija, 22. 3. 1982, planer-analitik, Avtoprevoz Dravograd

TOZD GOSTINSTVO IN TURIZEM SLOVENJ GRADEC

Sterkuš Emil, 10. 3. 1982, natakar, —

Valek Drago, 10. 3. 1982, kuhar, —

Ostojic Branko, 11. 3. 1982, natakar, —

Nikolic Dragoljub, 20. 3. 1982, natakar, —

Anušić Marko, 21. 3. 1982, pomožni žičničar, —

Sotilešek Matjaž, 23. 3. 1982, pomožni žičničar, —

Panić Nevenko, 24. 3. 1982, čistilec, TOZD TP Pameče

INTERNA BANKA SLOVENJ GRADEC

Koprivnikar Ana, 31. 3. 1982, vodja ref. dolžniško upniških razmerij

Hribnik Nada, 16. 3. 1982, tajnica, —

TOZD	M	Z	Skupaj
Gozdarstvo Slovenj Gradec	42	3	45
Gozdarstvo Mislinja	48	3	51
Gozdarstvo Črna	138	11	149
Gozdarstvo Radlje	136	24	160
TOK Slov. Gradec	38	2	40
TOK Radlje ob Dravi	32	5	37
TOK Ravne	28	7	35
TOK Dravograd	15	3	18
Zaga Mislinja	48	6	54
Zaga Otiški vrh	55	14	69
Zaga Mušenik	37	7	44
Zaga Vuhred	69	10	79
Tovarna poh. Prevalje	80	142	222
Tovarna poh. Pameče	165	186	351
TSP Radlje-Podvelka	168	166	334
Tovarna ivernih plošč			
Otiški vrh	208	26	234
Gradnje Slovenj Gradec	69	7	76
Transport in servisi Slovenj Gradec	142	12	154
Centralno les. sklad. Otiški vrh	40	4	44
Nova oprema Slov. Gradec	160	129	289
Delovna skupnost	79	116	195
Gostinstvo in turizem	16	15	31
Blagovni promet Slov. Gradec	77	62	139
Interna banka Slov. Gradec	5	30	35
SKUPAJ	1895	990	2885

Darinka Urbanc

PRISLI V TOZD — april 1982

Priimek in ime — Datum nastopa in opravila, ki jih bo opravljal — Organizacija iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO MISLINJA

Oder Branko, 6. 4. 1982, sekač, TGO Gorenje.

TOK GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC

Rihteršič Janez, 1. 4. 1982, delavec na gojenju, Tovarna meril Slovenj Gradec.

TOK GOZDARSTVO DRAVOGRAD

Poderčnik Lenard, 12. 4. 1982, delavec na gojenju, prva zaposlitev.

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Osojnik Ela, 22. 4. 1982, manipul. žag. lesa, Gorenje Velenje;

Cvilak Danica, 22. 4. 1982, pom. stroj. dela, Zdravstveni dom Ravne;

Končič Marjan, 22. 4. 1982, manipul. žag. lesa, Zavod Črna.

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Zugman Veronika, 7. 4. 1982, pomoč pri stroju, TVT Boris Kidrič;

Majcen Branimir, 16. 4. 1982, pomoč pri stroju, TUS Slovenj Gradec;

Lampret Vinko, 19. 4. 1982, elektro vzdrževalec, prva zaposlitev.

TOZD TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTISKI VRH

Vasič Milivoje, 1. 4. 1982, delavec pri fin. —;

Kljajič Slobodan, 12. 4. 1982, del. pri iverilniku, —.

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Gozdnikar Franc, 1. 4. 1982, strojnik, Komunalno podjetje Slovenj Gradec;

Ferlež Edi, 1. 4. 1982, vrtalec, Rudnik Mežica;

Majdič Jozo, 5. 4. 1982, cestni delavec, —;

Hadžić Nurija, 20. 4. 1982, cestni delavec, —;

Iković Bilal, 20. 4. 1982, cestni delavec, —;

Topič Gojko, 15. 4. 1982, cestni delavec, —;

Mevkić Ismet, 21. 4. 1982, cestni delavec, —;

Salkanović Husnija, 23. 4. 1982, cestni delavec, —;

Jelič Jozo, 30. 3. 1982, cestni delavec, —.

TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Bobovnik Dušan, 1. 4. 1982, voznik, TSP Radlje.

TOZD CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE OTISKI VRH

Beliš Silvo, 2. 4. 1982, skladiščni delavec, prva zaposlitev.

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC

Klakočar Mihaela, 1. 4. 1982, telefonist, prva zaposlitev.

TOZD BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC

Ivanovič Veselin, 1. 4. 1982, predstavnik, Marles Maribor;

Rošin Josip, 1. 4. 1982, predstavnik, Cetkara Novi Sad;

Štruel Ivan, 1. 4. 1982, vodja enote prod. inženiringa, TPS Radlje;

Bajagić Miodrag, 21. 4. 1982, predstavnik, Trdnjava Petrovaradin;

Dobnik Branko, 25. 4. 1982, telefonist, Bolnišnica Slovenj Gradec.

ODSLI IZ TOZD — april 1982

Priimek in ime — Datum odhoda — Dela, ki jih je opravljal — Organizacija v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO ČRNA NA KOROŠKEM

Kogelnik Ivan, 15. 4. 1982, sekač, —.

TOZD ZAGA MUŠENIK

Telček Jože, 30. 3. 1982, dovoz hlodov, —;

Kumer Maks, 12. 4. 1982, sortiranje hlodov, —.

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Počič Zlatko, 3. 4. 1982, kontrola in pop. izdelkov, v JNA.

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Ledinek Jože, 6. 4. 1982, pomoč brusilke, JNA;

Oder Srečko, 6. 4. 1982, vrtanje bilke, JNA;

Petrej Dušan, 6. 4. 1982, vodja IMA, JNA;

Englert Vinko, 30. 3. 1982, sklad. del., Lesovina Prevalje;

Kern Leo, 16. 4. 1982, pomoč pri stroju, —.

TSP RADLJE — PODVELKA

Gradišnik Alojzija, 12. 4. 1982, montaža rolet, invalid. upokojitev.

TOZD TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTISKI VRH

Kočevar Darko, 5. 4. 1982, stroj. vzdrž., JNA;

Rosc Božidar, 4. 4. 1982, sort. plošč, JNA;

Určnik Branko, 4. 4. 1982, elektro vzdrž., JNA;

Gaube Franc, 6. 4. 1982, del. pri fin., —;

Kobolt Henrik, 2. 4. 1982, ostrilec rezil, invalid. upokojitev.

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Mahnicić Ibro, 9. 4. 1982, vrtalec, —.

TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Volič Ilija, 18. 3. 1982, varilec, —;

Gorza Bojan, 4. 4. 1982, traktorist, JNA.

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC

Smogig Marjan, 23. 4. 1982, analitik, SISEOT Ljubljana;

Florjancić Romana, 30. 4. 1982, knjigovodja, Zaga Mislinja.

TOZD GOSTINSTVO SLOVENJ GRADEC

Pinter Jože, 31. 3. 1982, pomožni žičničar, —;

Kirić Rajko, 4. 4. 1982, kuhar, —;

Turkalj Ivica, 31. 3. 1982, natakarica, —;

Kulanić Fatima, 14. 4. 1982, sobarica, —;

Posavec Branka, 30. 4. 1982, natakarica, —;

Kičin Vera, 30. 4. 1982, natakarica, —;

Arsovski Liljana, 30. 4. 1982, natakarica, —;

Kovačič Dževad, 11. 4. 1982, pomožni žičničar.

TOZD	M	Z	Skupaj
Gozdarstvo Slovenj Gradec	42	3	45
Gozdarstvo Mislinja	49	3	52
Gozdarstvo Črna	137	11	148
Gozdarstvo Radlje	136	24	160
TOK Gozdarstvo Slovenj Gradec	39	2	41
TOK Gozdarstvo Radlje	32	5	37
TOK Gozdarstvo Ravne	29	6	35
TOK Gozdarstvo Dravograd	16	3	19
Zaga Mislinja	48	6	54
Zaga Otiški vrh	55	14	69
Zaga Mušenik	35	7	42
Zaga Vuhred	69	10	79
Tovarna pohištva Prevalje	80	144	224
Tovarna pohištva Pameče	162	187	349
TSP Radlje — Podvelka	168	165	333
Tovarna ivernih plošč Otiški vrh	205	26	231
Gradnje Slovenj Gradec	78	7	85
Transport in servisi Pameče	141	12	153
Centralno lesno skladišče Otiški vrh	41	4	45
Nova oprema Slovenj Gradec	155	130	285
Delovna skupnost	78	116	194
Gostinstvo Slovenj Gradec	12	11	23
Blagovni promet Slovenj Gradec	82	62	144
Interna banka Slovenj Gradec	5	30	35
SKUPAJ	1894	988	2882

Darinka Cerjak

REVIRNI DAN IN IZMENJAVA IZKUŠENJ IZ PRAKSE — TOZD GOZDARSTVO ČRNA

Spontano se je tudi v TOZD gozdarstvo Črna na Koroškem pojavila želja po strokovnem izpopolnjevanju in izmenjavi mnenj ter izkušenj iz gozdarske prakse.

Vsak revirni vodja bi naj tako enkrat v letu predstavil svoje delo na terenu. Po ogledu bi se naj razvila diskusija, v kateri bi sodelavci lahko izmenjali svoja mnenja in izkušnje, pridobljene v praksi. S tem bo postalo naše gospodarjenje racionalnejše. Ob enem pa bodo takšni ogledi strokovnih delavcev v revirjih prispevali k boljšemu poznavanju našega gozdno-gospodarskega območja.

Po predstavitvi revirja, njegovih rastiščnih in sestojnih značilnosti, količinskega obsega izvajanih del predstavi vsak revirni vodja določeno delovišče, načrtovana in izvedena dela. Ob diskusiji o primernih rešitvah določenih praktičnih problemov pa se krepi tudi tovarištvo in medsebojno zaupanje strokovnih delavcev TOZD gozdarstvo Črna.

Revirni dnevi v Črni potekajo že od marca 1982 in predstavljajo ponovno oživitve tega priljubljenega in zavzetega strokovnega poglabljanja.

Miran Čas

Solidarnost za regres

TOZD, ki so poslovale v letu 1981 z izgubo (TSP Radlje — Podvelka, Gostinstvo in turizem) pa tudi tiste, ki poslujejo na meji rentabilnosti nimajo denarja za izplačilo regresa za letni dopust. Tako bi brez regresa ostalo približno šeststo delavcev.

Izvršni odbor konference sindikata Lesne je na prvi seji aprila 1982 razpravljal o regresu in predlagal solidarno združevanje sredstev tako, da bi vsi delavci dobili regres. Predlog je obravnaval tudi delavski svet delovne organizacije in predlagal, da se formira masa za izplačilo regresa po ključu 4.000,00 din bruto na enega delavca. Vir teh sredstev naj bo 10 % prostega dela sklada skupne porabe, to je tistega dela, ko TOZD poravnava obveznosti iz sklada skupne porabe (družbena prehrana režijskih delavcev, odpravnine, jubilejne nagrade in drugo). Z združevanjem bi tako zbrali 1.911.400 din. Temeljne organizacije, ki nimajo sredstev za regres bi prejele 1.807.000 din, razliko pa bi uporabili za družbenopolitične organizacije na nivoju delovne organizacije, ki nimajo svojega denarja.

V sredini meseca maja je konferenca sindikata ugotavljala uspešnost akcije zbiranja sredstev za regres. Ugotovila je, da je večina TOZD Lesne že sprejela pozitivne sklepe. Sprejet je bil sklep, da se akcija pospeši in predlog delegatov konference, da vsi TOZD združijo sredstva za regres pod pogojem, da se v nobenem TOZD ne izplača več, kot je poprečje 4.000,00 din bruto na zaposlenega.

I. R.

KMETOVA ZEMLJA

*Kmet je oral svojo zemljo,
zarana,
sonce še ni bilo visoko
in svoje slabotne žarke
je pošiljalo kmetu v srce.*

*Toplina žarkov v srcu mu vzbudila je ljubezen
do življenja,
do trdega življenja kmetov.*

*A zemlja je njegova
in on se zemlji je predal,
njen je,
in ona je njegova.*

Nekoč, že dolgo je tega, mu oče je dejal:

*»Vse to bo tvoje,
star sem in betežen,
obdeluj jo,
zemljo svojega pradedi!«*

In on je delal in dodelal.

*Sedaj bi on naj povedal sporočilo,
izročilo svojega rodu.*

*A sin, ki naj bi ga sprejel,
že zdavnaj je odšel v tujino
in noče se vrniti,
pozabil je na dom.*

*Vse to boleče kmet spoznava,
a dolg pred njim še delovni je dan,
zato za delo spet poprime
in orje,
orje svoj si kruh.*

Suzana Praper

STARI MLIN

*Globoko v gozdu stari mlin stoji,
le potok tam glasno še žubori.
Kdaj mlin je zadnjič v življenju mlel,
iskreno bi jaz vedeti želel.*

*Zdaj je razdrt kot kakšen stari grad,
čeprav je bil popravljen mnogokrat,
sledovi vojne jasno vidni so,
saj vsepovsod je borb dosti bilo.*

*A zdaj le sove še prebivajo
in v mlinu si zavetje iščejo,
odslužil mlin je svojemu namenu
in nekdaž zares dobremu imenu.*

*Nihče se več ne spomni tistih dni,
ko mlinski kamni glasni so bili,
ga zob je časa grdo prekrojil,
a nekdaž mlin je zelo pomemben bil.*
Zlatko Škrubej

JUGOSLAVIJA

*Jugoslavija, domovina moja si,
si kakor mati,
ki me varuje,
mi nudi svobodo
lepše otroštvo
se z mano bori,
da lepše življenje teklo bi mi.*

*Noče več trpljenja
dosti v vojni je bilo prelite krvi,
zdaj je svoboda
in Jugoslavija, domovina moja,
svobodna si.*

RAT Suzana
Gortina 57
p. MUTA 62366

Mitraljezec Tarzan

Predstaviti vam hočem Tarzana, a ne tistega iz džungle, ampak gozdnega delavca »holcerja« Sovinc Ivana, z ilegalnim imenom Tarzan. Skupaj sva hodila v razborsko šolo. Ivan je bil nezakonski sin Jere Sovinc, zato je takoj po končani šoli odšel k stricu Valentinu Sovincu, ki je bil takrat logar — čuvaj pri Oskarju Skubecu. Stric je živel pri Godcu pod Uršljo goro in je kaj kmalu zaposlil Ivana kot »olcerja« pri Skubecu. Ivan je okusil takratno delo v gozdu. Ni bilo tako lepo urejeno kot danes. Sekira in žaga sta peli od ranega jutra do poznega večera, padala so drevesa, hlodi so po riži leteli do prevoznih cest, ki jih je bilo takrat zelo malo. Delo v gozdu mu je ugajalo, a kaj ko je druga svetovna vojna pretrgala njegove življenjske cilje.

Mobiliziran je bil v nemško vojsko, vendar ni mu dalo miru, vedno znova so ga klicali gozdovi Uršlje gore in sklenil je, ko pride na dopust, bo odšel v partizane. Res je leta 1943 prišel na dopust, a ne do doma: »Samo do Maribora lahko greš, ker na deželo ne smeš, je polna banditov.« V Mariboru si je že izmislil, kako bo zbežal, vendar taka odločitev je bila nevarna. Most čez Dravo je stalno nadzorovala nemška patrulja. Reflektorji so osvetljevali okolico, vse to pa ni prestrašilo Ivana. Dobri dve uri se je plazil pod mostom in končno prišel do obrežja. Ves izmučen se je vlegel pod grm malo odpočit in že je urno zbežal v smer proti Slovenj Gradcu. Zvečer se je oglašil pri stricu — po domače pri Godcu. »Veste, stric malo si bom počil, nato pa grem, kamor sem namenjen, v partizane. Zopet bom zaživel v gozdom.« Par dni, potem ga že vidimo v Koroškem bataljonu, kjer je takrat za komandanta bil tov. Drago.

Ta bataljon se je večkrat oglašil tudi v Močivju pod Uršljo goro, kjer sem med vojno živela tudi jaz. Začuden sem pogledala, ko je pred mene stopil Ivan in mi z nasmehom dejal: »Vrnil sem se med vas nazaj. Ni mi dalo, da bi se boril v nemški vojski, hočem pomagati našemu narodu, da ga osvobodimo.« Bil je pogumen, kar je bilo meni zelo všeč. Borci so morali biti res pogumni, da so lahko premagali vse težave na daljnjih pohodih.

Ivan je kaj kmalu dobil ilegalno ime Tarzan, dobil pa je tudi mitraljez, bil je mitraljezec v Koroškem bataljonu. Zadnjikrat sva se srečala pri Končevem hlevu 1944. leta.

Bilo je konec meseca marca, sneg je narahlo naletaval, ko smo se žene namenile v Javorje k maši. Pri Končevem hlevu je bil zelo mlad in gost smrekov les, tam je bil skrit Tarzan s svojim mitraljezom. Nismo ga zapazile poprej, da je stopil pred nas in dejal: »Vrnite se nazaj domov, v Javorju je brigada, ki vas ne pozna, kaj če vas zadrže?« Res sta se dve ženi

vrnili, a tri smo šle dalje. Ivan je gledal za nami, kot bi bil slutil da zadnjič. Že drugi dan so ga z dvema partizanoma prijeli, ko so gnali vole za brigado. Policisti iz Črne na Koroškem so oba borca in borko odgnali v Črno, kjer so jih zasliševali in tako pretepli, da jih ni bilo več spoznati. Tri dni so po tem uboju ležali v Črni,

nihče jih ni spoznal. Sošolka Pavla je šla mimo in jih gledala, vendar ni spoznala Ivana, tako je bil zmaličen. Nismo mogli verjeti, da so lahko ljudje tako hudobni, vendar je bila kruta resnica, da je bil med njimi tudi Tarzan — mitraljezec.

Kmalu po tem dogodku je prišel bataljon zopet v Močivje. Mitraljez je nosil že drug človek — borec, predme pa je stopil Francelj-Srečko, in dejal: »Hudo je, hudo izgubiti tako dobrega tovariša, kot je bil Tarzan.«

Tako so padale žrtve za svobodo domovine in nas vseh, ki svobodo uživamo.

Slava jim!

Štefka Melanšek

Nekoga moraš imeti rad, pa čeprav reko, drevo, kamen

(MINATTI)

Najtoplejše, najlepše čustvo, kar jih pozna človeštvo. Človek ne more brez ljubezni: mora ljubiti in biti ljubljen. Le takrat je srečen, le takrat premaga vse težave, vse skrbi mu postanejo lažje, zopet veruje v ljudi, v življenje! Lepo je ljubiti, lepo je, ko veš, da ti nekdo vrača ljubezen, da je večno ob tebi, da ti zna svetovati, ko zaideš. Lepo je, ko lahko komu zaupaš in veš, da bo le-ta razumel, da te ne bo nikoli razočaral in pustil na cedilu.

Že majhen otrok potrebuje ljubezen in nežnost. Srečen je, če ga vzame mati v naročje, če ga nahrani, če mu je prijateljica v igri, zato ji vrača ljubezen. Z leti bo postajal pametnejši, razumnejši, a ljubezen bo ostala. Ostalo bo tisto toplo čustvo, ki ju veže že od rojstva.

Da, vsi potrebujemo ljubezen. Tudi mi, mladostniki! Sedaj, v teh letih, ko smo tako občutljivi, ranljivi, ko nam ničesar ni po godu, sedaj je potrebujemo največ. Pojavljajo se prve šolske ljubezni, ki so tako lepe, nepozabne in marsikdaj postanejo prava življenjska preizkušnja. Lepo se jih je spominjati. Kako hitro se zaljubiš. Postaneš ves drugačen. Komaj čakaš, da vidiš ljubljenega človeka, ki ti je všeč. Komaj čakaš, da spregovoriš

vsaj besedico, da vrneš nasmeh, se dotakneš roke, ki jo tako občuduješ. Pa vendar...

Kmalu spoznaš, da je bil to le prvi korak v zrelejše življenje: v življenje in svet odraslih, ki ga pričakuješ s spoštovanjem in velikim pričakovanjem. A kljub temu se v kotičku sprva poraja žalost. Žalost za mladostjo, za veseljem v šolskih klopeh. Takrat te preplavijo spomini, ki jih boš vedno skrbno čuval. Spominjal se boš prijateljev, skritih kotičkov in prepovedanih sladkosti, katerim se nisi mogel upirati. V najlepšem spominu ti bo ostala prva ljubezen. Mogoče se boš ob tem celo nasmejal, pa čeprav je bila to le grenka preizkušnja, lepih vtisov nove ljubezni, ki ti bo napolnila srce — ljubezni, do življenja. Končno boš dosegel svoj cilj — poklic, a še vedno bo ob tebi ljubezen, še vedno boš ljubil, še vedno boš ljubljen. Saj ne moreš brez poštene ljubezni. Ljubiš gore, hribe domovino, ljubiš glasbo, knjige, kino, ljubiš mater, ki te je vzgojila, ljubiš svojega bližnjega, ki ti vliva samozaupanje, ljubiš živali, ki so ti prijatelji.

Zatorej — lepo je živeti v ljubezni, lepo je biti ljubljen.

Majda KRANJC

Jaz sem pa mlinarjev sin

»Ko mlinček ropoče in voda šumlja, srce mi veselo igra...«

Se še kje dogaja prava resničnost te pesmi, med ropotom mlina in klopotanjem vode na mlinska kolesa? Tako se sprašuje samotni popotnik, ki ugleda mlin, ki ga še ni razsul zob časa in stoji nekje na meji dveh občin in dežel Štajerske in Koroške.

Ko si popotnik ta mlin pobliže ogleda, ugotovi, da je mlin obnovljen, le voda k mlinu ni speljana, pa si misli, morda je ta mlin obnovljen kot kulturni spomenik? Ali pa komu služi kot vikend? Med tem razmišljanjem mu pride nasproti starejši možakar.

»Dober den.« »Bog daj.« »Vi pa kar peš?« »Tudi počasi se daleč pride,« odvrne popotnik.

Tako se začneta pogovarjati in pogovor nanese tudi na mlin. »Ja,« pravi možakar; »včasih je bilo v tem grabnu kar cel ducat mlinov, danes pa še enega ne morejo spraviti v obratovanje.« Popotnik pravi: »Zdi se mi, da nič drugega ne manjka kot napeljava vode, katera daje s svojim šumom vedeti, da je dovolj močna za pogon koles.« Možakar de: »Prav pri napeljavi vode se je zataknilo. V daljši dobi odkar mlin ni več obratoval, so nastale na raznih objektih

in zemljiščih velike spremembe, kakor tudi glede lastništva zemljišč, po katerem je bila svojčas speljana voda na mlin.«

Stvari o vodotoku so mleli tudi sodni mlini in namleli pravico napeljave vodotoka. Posredovala je tudi občina z obljubami, da bo spravila stvar v red in mlin v obratovanje. Poteklo je že nekaj let, a mlin še vedno molči.

Na vse to pristavi popotnik: »Le čemu lastnik tako trmasto vztraja pri ohranitvi tega objekta pri teh ovirah, saj je elektrika boljše in enostavnejše pogonsko sredstvo. Skoraj vsi lastniki so že spravili mline iz težko dostopnih grap in jih namestili blizu svojih domov po kaščah, skednjih in drugih primernih prostorih.«

Pa pravi možakar: »Le redki so, ki skušajo slediti predavanjem SLO in ohraniti napravo z bolj enostavnimi in preprostimi pogoni, za morebitne drugačne razmere. Pa tudi sicer je ta mlin častitljive starosti, saj so v njem mleli že za časa cesarice Marije Terezije za bližnjo in daljno okolico, celo preko Drave so kmetje s čolni dovažali žito na ta mlin v mletje.«

BIL JE NAREJEN DVOJNIK NA DVE OBRATOVALNI NAPRAVI, ZA ŽITO IN PŠENICO POSEBEJ S ŠTIRIMI KAMNI.

In še pristavi: »Ja včasih je bilo mlinov veliko po vseh grapah in vsi so imeli kaj mleti, velikokrat celo noč in dan. Zgodi se lahko, da v drugačnih razmerah še tisto malo kolikor pridelamo, ne bomo imeli kje mleti. Čas bi že bil, da bi takšne stvari vzeli bolj resno in ohranili, kar se še ohraniti da.«

ODKRIVALA SEM LEPOTE SVOJE DOMOVINE

Bilo je lepo sobotno jutro. Zbudila sem se iz trdnega spanja. Vstala sem in pogledala skozi okno, zunaj je že sijalo sonce in ptički so prepevali svoje melodije. Odprla sem balkonska vrata, vame je treščil duh svežega jutra in sončni žarki so napolnili mojo sobo. Obrnila sem se, vključila gramofon in zavrtela se je pesem Beatlov Good morning. S pogledom sem blodila po sobi.

Poleg kupa zvezkov sem opazila list, na katerem je pisalo: »Moja domovina.« S pogledom sem se vrnila v sveže jutro. »Kaj ni to jutro delček moje domovine? Kaj niso ta soba, ki jo imam tako rada, ta gramofon, ptice, vse, kar je okoli mene, košček moje male, tako lepe domovine?«

Predramila sem se iz teh misli in odšla v kuhinjo, kjer je ležal listek, ki mi ga je pustila mama. »Midva sva pri teti.«

Hitro sem se oblekla in odšla ven. Zunaj se mi je zdelo vse tako lepo, lepo kot še nikoli. Sklenila sem, da bom s psom šla k babici na kosilo. Privezala sem psa, zaklenila vrata in odšla. Dolgo sva tekla, tekla v to lepo jutro in vse okrog naju je plesalo in se veselilo dne, ki je bil pred nama. Vsa upehana sem sedla na jaso.

Ko sem tako sedela, sem se spomnila na domovino. Da, tudi ta jasa je delček domovine. Zazrla sem se v nebo in za-

gledala zlomljeno vejo, ki je žalostna nihala sem ter tja. »Vsak čas se bo odlomila,« sem mislila in res se je. Žalostna je obležala na tleh.

»Nekoč je rasla na drevesu, živela je v naši domovini, bila je mogoče srečna, kakor znajo biti srečne rastline. Sedaj bo strohnela in ne bo je več, vendar je lahko srečna, saj je umrla v svoji domovini,« sem razmišljala.

Čiči je tekal po travi; zdelo se mi je, kakor da je tudi on neizmerno srečen. Poklicala sem ga in tekla sva dalje. Spremljalo naju je ptičje petje. Tekla sva vse do babičine hiše.

Pri babici mi je čas hitro minil. Igrala sem se s Čičijem, jedla sadje in uživala zaklade naše domovine. Zvečer sta pome prišla oče in mama z avtom. Doma sem se hitro spravila spat. Preden sem zaspala, sem mislila na domovino. Majhna je, vendar tako lepa, tako čudovita. V njej živimo lepo, mirno in svobodno. Zanj se bomo borili do zadnje kaplje krvi. Skupaj z njo delimo srečo, skrbi in bridkosti.

V mojih ušesih je zvenelo: mala srečna, svobodna, lepa...

Premagal me je spanec in zaspala sem srečna v svoji svobodni domovini.

Lahovnik Valerija
6. a razred
COŠ Koroški jeklarji
Ravne na Koroškem

Povečali bomo počitniške kapacitete

Zaradi velikega izpada delavcev pri razporejanju v počitniške priklole in v hišice Selce si je komisija za rekreacijo in počitniške domove že dalj časa prizadevala, da bi povečala počitniške kapacitete. Že lansko leto je komisija predlagala, da bi nabavili pet novih prikolic, vendar zaradi pomanjkanja sredstev za te namene akcija ni uspela. V letošnjem letu je komisija ta predlog ponovno postavila na dnevni red in predlagala tudi vir financiranja. Sredstva naj bi se zbrala z enodnevni zaslužkom vseh delavcev Lesne. To akcijo so podprle skoraj vse TOZD. Tako bomo predvidoma že v mesecu juliju povečali počitniške kapacitete za pet kontejnerjev tipa MB VIKEND bungalov z opremo ter baldahinom, ki jih izdeluje Avtoradgona. Kontejnerje bomo postavili v avtokamp Lanterna pri Poreču, kjer je že sklenjena pogodba za namestitve. Prednost pri koriščenju kontejnerjev bodo imeli delavci, ki so izpadli pri razporeditvi v priklole in hišice v Selcah.

Danijela PETEK

O srečanju s Titom čebljava z vnučkom

Težke deževne kaplje polzijo po šipah, hladen piš se zaganja okrog vogalov.

Vse to me ne moti, udobno se zazibljem v gugalnem stolu in si privoščim počitek. Iz prijetne dre-mavice me predrami znani otroški glas, ki drobnim korakom zapoveduje: en, dva, en... Vedno se mo-ram nasmehniti, ko pogledam, kako na ljubki gla-vici čepi njegova čelada, ki jo predstavlja moje cedilo brez ročaja. Z leseno puško na rami se mali vojak strumno ustavi pred menoj in si še ukaže: »Stoj! Odloži vojaško opremo in se mi skobaca v naročje. »Bici, povej mi pravljico«, zategne, Ali boš? Takoj! doda »pa zapoj bica«. Hiti naštevati svoje želje štirileten vnuček.

»Oh«, pomislim, vse rožice rumene daleč so od mene... pa ne dolgo, v spomin pokličem poletje 1952.

Zagledam se v tople otroške oči, ki zrejo vame in počasi s srečo v srcu pripovedujem...

»Veš, Jaki, ko je bila tvoja mamica še manjša od tebe, se je zgodilo nekaj strašansko lepega. »Kaj pa?« hitro zgrabi in v očeh berem veliko pričakova-nje.

»Ja, lep poletni dan je bil takrat, polno cvetja, povsod veliko zastav... »In zastavic tudi?« mu za-žari obraz...

Tudi tvoji mamici, še ne leto dni stari punčki, sem skrbno umila lase... Zakaj? Da je bila tudi ona umita, kot je bilo tisti dan vse čisto in umito. Ob-lekla sem ji belo oblekco, lase sem ji povezala v dva čopka in ju okrasila z rdečima pentljama... »Bica, kam pa je šla?« Vnuček ne more dočakati, da po-vem, kaj se pripravlja. »Boš kmalu zvedel«, ga pre-pričujem in nadaljujem. »Nadičen atek, tvoj dedi je oblekel svečano uniformo, se prepasal z rdečim pa-som, ki je bil pretkan z zlatimi nitmi in našivkom«, v očke se mu vtihotapi žarek, veke utripljejo, »na roke si je nataknil bele rokavice.« Iztrga se mi iz

naročja in skoči na tla, zmagoslavno poskoči in ploskne z rokami: »Tito bo prišel, Tito...!« Začu-dena nad njegovo bistro izjavo in ugotovitvijo pri-trdim: »Da tisti dan se je v Dobovi ustavil modri vlak.« »Pa malo bel in rdeč,« dopolni vnuček. »Po-vej bica, povej vse!« »Dobro, ne prekinjaj me več, pa boš zvedel vse,« objasnim. »Vsi trije, tvoj dedi, tvoja mamica v mojem naročju smo med množico drugih stali na železniškem peronu in nestrpnost ča-kali, kdaj bo pripeljal njegov vlak.

Srce mi je močno razbijalo, ko smo zagledali kako se nam je približeval in obstal. Množica je vzklila, vendar se mi je zdelo, da navdušenja še ni dovolj. Začela sem še glasneje klicati Tito. Tedaj pa... Tik pred nami se čisto rahlo za spoznanje odgrne zavesa in zagledala sem obraz Tita, s pipico v ustih. Kakor ponorela sem začela vpiti: »Vidim ga, vidim ga, našega Tita.« Množica je začela še bolj bučno vzklirati. Vrata so se odprla. Izstopil je Tito s spremstvom. Ta trenutek sem bila najbolj srečen človek na svetu,« povem. Vnuček s svojo globino v očeh me gleda, kako skoraj brez diha, šepetaje pripovedujem.

»Maršal Tito je stopil naravnost k meni, prijel mlado Nadico na roke in vzklil: »Pogledaj, kako lepa punčka! Čigava si? Si atekova ali mamičina?« Spremljevalec pa se je pošalil: »Mamičina, saj je mamica tudi čedna.« Bila sem zmedena in tudi sama kakor tvoj dedi odrevenela, kajti tvoj dedi je stal v častni straži. Maršal mu je odzdravil.

Šele sedaj se predramim in vidim, kako vnuček z odprtimi usti in sanjavi očmi strmi v daljavo. Spogledava se in se nasmehneva.

Okrog hiše še vedno divja burja, nama pa je pri srcu toplo, ker čutiva toploto in sonce, s cvetjem ti-stega lepega dne.

Štefanija SMONKAR

Ujeti ptič

Slavček mlad po gozdu žvrgoli,
on ima najlepši ptičji glas,
slišati si njega vsak želi,
ko zapoje sliši se v vas.

Lovec mlad si zanko naredi,
hitro v svetel gozd odpravi se,
mika ga, da ptiča ulovi,
za to petje bi napravil vse.

Že v kletki ptič ujet je bil,
tu za lepo petje mu ni mar,
če v žalosti se je topil,
voda, hrana sta mu tuja stvar.

Lovec vidi, kaj je zagrešil,
pa iz kletke ptiča izpusti,
ptič v gozd veselo je zavil
in spet svojo pesem žvrgoli.
Škrubelj Zlatko

SPOMINSKI ZAPIS IZ DOLINE TOPLE

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

8. marca 1943 je skupina 37 borcev I. koroške čete zapustila zimsko taborišče in se podala v akcijo proti Zelezni Kapli in Podjuni. Med pohodom so v Klobasnici napadli sovražne postojanke. Po kratki borbi so iz bunkerjev pregnali policiste in jih prisilili k umiku. Tudi v Zitari vasi in drugod so prirejali politične mitinge in propagirali združeno Slovenijo. Takrat so v Miklavčevem dvorcu likvidirali dva visoka nacistična funkcionarja: priseljenega Nemca, vodjo preseljevalne komisije in njegovega zeta, fašističnega profesorja in ideologa, letalskega kapetana — komandanta eskadrilje. Sovražnikovo poveljstvo je razglasilo preplah. SS oddelki, vojaška policija in skupine pokrajinske straže, ki so v blokadi sodelovali, so zasedli vse prehode in sedla proti Mežiški dolini, močne straže so bile postavljene tudi v vseh hribovskih krajih in pri samotnih domačijah. Preboj je bil sila tvegan. Zato so partizani odločili vzpeti se na Olševo in od tam za Savinjsko dolino. Na vrhu gore pa so spet naleteli na zasedo, ki so jo z jurišem pregnali. Iste noči so še trikrat padli v zasede. Žrtev ni bilo, četa pa se je razbila v več manjših skupin, ki so poiskale posamič zavetje v olševskem skalovju, kjer so obkoljene in brez hrane vztrajale še dva dni. Ta preganjanja in napore so borci ohranili v spominu kot »Deševsko hajko«.

Ko se je preplah končal, so se borci znova zbrali in krenili v dolino Koprivne. Pri Šumelovi gostilni so se spopadli z žandarmerijsko patrolo iz Črne, ki so jo pregnali v beg.

Po ukazu poveljstva čete so se ob koncu marca 1943 zbrali v Zdovčevem gozdu v Zg. Koprivni vasi vzhodno koroški borci in politični delavci. Zbrali so se v taborišču, stražili in počivali. 26. marca 1943 je tja privedel štajerski kurir Marko skupino partizanov Kamniškega bataljona, ki jih je na Koroško dodelila komanda IV. operativne cone. Dva dni pozneje je v ta tabor prišel komandant Stane s svojo zaščito. Podrobneje se je seznanil s staležem moštva in razmerami v četi, kakor tudi na terenu. 1. 4. 1943 je namesto čete razglasil ustanovitev I. koroškega bataljona, ki mu je za komandanta postavil Franca Pasterka-Lenarta, ki je prišel s Kamniško skupino borcev, domačina iz Lobnika pri Zelezni Kapli. Političkomisar je postal Boris Čizmek-Bor. Novoustanovljeni bataljon je bil ponoči 2. 4. že v Topli, kjer je komandant Stane s štabom izdelal temeljni načrt za napad na sovražnikove postojanke v Mežici. Bataljon je že v naslednji noči (3. 4. 43) doživel svoj ognjeni krst. Določena skupina borcev, ki je prekinila predstavo filma, je v dvorani prisotnim priredila partizansko zborovanje ter jim razložila cilje OF in ljudske vstaje.

V skladiščih pri meščanski šoli je bilo zaplenjenih 30 pušk, mnogo streliva in vojaške opreme. Komandanta Lenarta je ob koncu napada zadela sovražnikova krogla in ga smrtno ranila. Borci so ga odnesli h kmetu Enciju, kjer je naslednjega dne izdihnil. Bataljon se je z obilnim plenom umaknil iz Mežice ter se premikal po avstrijskem ozemlju na severozahodni strani Pece proti Lužam v Koprivni. Tam je padel v zasedo, ki jo je po daljšem boju razbil.

Po prehodu iz obroča je komandant Stane pred odhodom na Štajersko izbral štirinajst koroških borcev, ki so pod vodstvom Rudija Hohkrauta-Dolfea krenili na Pohorje. Tam naj bi nadomestili padle borce legendarnega I. Pohorskega bataljona, ki je 8. januarja 1943 izkrevavel na Osankarici. Tako so postali koroški partizani prvi zametek nove partizanske enote Pohorje.

Komisar Bor je postavil v zgornjem delu doline še potrebne javke in kurirske zveze, na to sta z Lavoslavom Eberletom-Poldetom Jamskim prevzela skrb za ranjence in odšla zanje iskat varnejše zavetje na Uršljo goro, na Hotulsko stran. Med potjo sta ustanovila

odbor OF za Črno in v Javorju srečala Matjaža, ki se jima je pridružil. V Podgori so se najprej oglasili pri Rožanku potlej pa še pri Nacesniku, kjer so tudi postavili odbor OF.

Potekala je mobilizacija v nemško vojsko, zato tudi partizani niso povečali s svojim novačenjem. Vsi kraji po dolini so dobili vojaške posadke do sto mož, Črna pa še enkrat toliko. Na terenih se je pojavljalo vse več sovražnih patrol in zased. Premiki partizanov so postajali težavni in nevarni.

Dvajsetega aprila 1943 sta odšla v partizane Nacesnikova Gustel in Ivan. Policija je zaplenila Nacesnikovo premoženje, družino pa pregnala in zaprla. Gustekova žena Francka je ubežala in se vključila v Koroški bataljon. Njegov brat je bil kmalu ranjen, zato so ga dobili na domači teren. S tovariši so v grabnu med Cofinom in Brdnikom zgradili dva bunkerja in še enega, ki je stal blizu Nacesnikove domačije.

Ker je bila hiša prazna, so morali javko predstaviti k Ravnjaku. Pozneje, ko so bili tudi Ravnjakovi že zelo ogroženi so jo preselili h Kreblnu. Od aprila 1943 sta s partizani tesno sodelovali družini Lobasova in Zvodnikova v Podgori nad Kotljami.

Partizani so si v tem času utirali pota na Zelenbreg, Suhi vrh, v Šentanel, na Brinjevo goro, v Jamnico in na Strojno. Prišli so h kmetu Račlu na Zelenbreg in si tam pridobili postojanko, ki je dobila ime Tri mucke. Pri Jezernikovih so našli dobre ljudi, katerim so se pridružili še Trotovi in Jastrovnikovi. Podpirali so jih Močilnikovi in Železnikovi. Kotnikova bajta na Suhem vrhu jim je postala zaupna postojanka, imenovali so jo Črnotasko. Roženičnikovi — pri Štruklju so jim nastežaj odprli vrata. Pri posestniku Vojaku je meseca maja 1943 ležal bolan partizan Aleš Vodopivec, ki ga je prihajal zdraviti Smrečnik s Prevalj. Pri Pirnatovi Jamnici je bila stalna javka. V Zgornji Jamnici pri kmetu Korošu so se oglasili politični delavci meseca maja 1943 in gospodar je postal član odbora OF. Dva Zvonikova sina sta se borila v partizanskih vrstah, najmlajši Fojtej pa je bil njihov zaupnik in kurir. Tri Libnikove dečve so pomagale partizanom kjerkoli in kolikor so mogle. Prav tako je bilo pri Marinu, kjer so odpeljali gospodarja v taborišče Dachau, od koder se ni več vrnil. Tramolčeve in Plodrove so partizani obiskali štirinajst dni preden je tajna policija odkrila in napadla Lužnikov bunker. V njem sta 13. julija 1943 padla partizana Milan in domačin Sekalov Pavle v Jamnici. Plodrova hči je takrat pritekla na javko sporočat o nesreči, pa jo je tam ujela nemška policija. Ognjali so jo v zapore in taborišče Rawensbrück, kjer je umrla. Takrat so aretirali tudi Lužnika in njegovega 14-letnega sina ter vso Plodrovo družino.

Mežiška dolina je tako postala puntarska in partizanska. Meseca maja 1943 je odšla v partizane druga večja skupina fantov s Kotelj in okolice. Odhodnico so praznovali v gostilni pri Dularju. Vsa Dularjeva družina je bila že takrat povezana z narodnoosvobodilnim gibanjem in mu je zvesta ostala do kraja.

(Nadaljevanje na 17. strani)

(Nadaljevanje s 16. strani)

Dvanajstega in trinajstega maja 1943 je potekala v Bistri pod Belo pečjo I. konferenca okrožnega komiteja KPS in koroških političnih delavcev. Kljub temu da je bil oborožen upor pri nas takrat še razmeroma mlad in v razvoju, tako političnem kakor vojaškem smislu, je konferenci posebno važnost dajalo dejstvo, da so se naši ljudje pridružili skupnemu boju Slovenskega naroda. Na konferenci so razpravljali o političnem položaju, o smereh in ciljih OF ter o njenih organizatorskih oblikah. Političnim delavcem so razmejili terene in podrobno obravnavali njihovo delo. Sprejeli so pozdravna pisma IO OF, glavnemu poveljstvu NOV in POS, CK KPS in KPJ ter vrhovnemu komandantu Titu. Tudi v prihodnje naj bi med vojaškimi enotami in političnimi delavci vladalo tovarištvo, zaupanje in sodelovanje. Sprejeli so predlog, da vsak terenski delavec zgradi in uredi zemljanko s skladiščem za hrano ter s primernimi prostori za ranjence.

Dvanajstega maja 1943 je zaradi izdaje prenehala delovati koroška tiskarska tehnika, ki se je iz težkega zimovališča preselila v Stanečji mlin. Tajna policija je prijela gospodarico Stanetove domačije Maričko, ki je že naslednje jeseni umrla v taborišču Auschwitz. Njena dvajsetletna hčerka Trezika je aretaciji ušla in postala prva partizanka, ki je bila

doma iz Črne. Policija je prišla na sled tudi zvestima aktivistoma OF, Vestru Delalutu in Maksu Buhnerju, ki so ju odpeljali v zapore in 22. julija 1943 ustrelili kot talca v Moravčah. V partizane sta se še pravočasno umaknila Ivan Jernej-Korošec in Alojz Stanta-Dolf. Tehniko so tedaj prestavili v Permaškov les, v senčno Javorje. Osvobodilno gibanje je bilo po dolini v neustavljivem poletu.

Večina domačih fantov, ki so bili na novo klicani k vojakom ali pa so prihajali na dopust s fronte ali delovne službe, je raje odšla v gozdove z uniformo in orožjem vred, kakor pa, da bi se vrnila, čeprav je Himler 15. julija 1943 prepovedal sleherni vojaški dopust na Gorenjskem in v Koroških okrožjih Volfsberg — Velikovec in Celovec — okolica.

I. koroški bataljon je komaj štiri mesece po ustanovitvi narastel na preko tristo dobro oboroženih mož. Borci so se 10. avgusta 1943 zbrali na Smrekovcu. Tam so zvedeli, za ukaz glavnega štaba, da se morajo vključiti v šesto Štajersko brigado Slavka Šlandra in kreniti na pot preko Štajerske proti Dolenjski. Že ob koncu julija, ko so v Italiji strmoglavili in zaprli Mussolinija, je kazalo, da bo italijanska vojska prej ali slej kapitulirala. Zato je bilo treba preprečiti morebitno nemško prodiranje preko Slovenije v ...

A. Mrdavšič

(Se nadaljuje)

S fotokamero po Koroški

Apoloniji Mager v slovo

Apolonija Mager

Ko so češnje že ponujale cvetove na ALEKARJEVEM posestvu, je dne 26. 4. 1982 zatisnila trudne oči Mager Apolonija, p. d. Aleker. Otrpnile so roke, ki so tako rekoč »preorale« sleherni košček grunta, na katerem je bila tako srečna.

Rodila se je 1899. leta v Šmarjeti pri Pliberku, tam, kjer živi delaven in pošten slovenski rod, taka je bila tudi ona.

Do 18. leta starosti je živela na domu. Na Alekarjev grunt je prišla leta 1917 k teti, ki ni imela otrok. Tako je postala lastnica tega grunta. Omožila se je leta 1927 z Mager Valentinom, ki mu je bila vzorna žena in skrbna mati dveh sinov.

Bila je dobra sosedka in daleč naokoli znana kot izredno delovna žena. Roke, na katerih se je poznalo težko delo, so bile krčevito stisnjene, kot bi hotela s seboj v grob vzeti prgišče drage domače zemlje, kateri je darovala svojo mladost in svoje zdravje.

Tako rada se je z mislimi vračala domov v Šmarjeto. In ko je bolezen že razjedala njeno zdravje, je bilo večkrat slišati, da gre domov v Šmarjeto.

Domači bodo pogrešali njeno dobroto, ki jo je tako nesebično razdajala.

Ko bo letos veter raznašal cvetove z dreves, jih bo raztrosil tudi na njen grob, kajti njen dom leži prav blizu zadnjega doma na Barbari.

Ne bo več stopala po ozarrah svojih njiv, ne bo se več veselila sadov pridnih rok. A lahko bo mirno spala, kajti pustila je domače, ki prav tako znajo ljubiti svojo zemljo kot ona.

Vida Gerl

Avgusti Apat v slovo

Apat Avgusta

Komaj se je pričelo prebujati lepo pomladno jutro, nas je nenadoma zapustila v 75. letu starosti naša draga mama, teta in babica Apat Avgusta. Rodila se je pri Štefinu v Starem trgu. Njena življenjska pot ji ni bila z rožicami posuta. Bilo ji je komaj pet let, ko ji je umrla njena draga mama. Čez leto je dobila drugo mamico. Čeprav je bila dobra, pa je lastna mati le najboljša. Razcvetela se je v lepo in prikupno dekle. Leta 1936 se je pridožila v Raduše k Anžetu. Štiri leta prej pa sta še živela na veliki mozevi domačiji pri Mežniku, nakar sta potem kupila, delno pa tudi mož dobil za doto, Anžetovo kmetijo. Tu sta si z možem ustvarila družino in pričela samostojno življenje. Rodila sta se njima dva otroka, Jožica in Jože. A leta njihove družinske sreče so bila kratka, saj je trajala komaj enajst let.

Leta 1947 ji je bolezen iztrgala iz njihove sredine ljubljeneža moža in komaj deset

in osem let starima otrokoma dobrega očeta. Da bi lažje prebolela to bolečino in praznino se je teta Avgusta še bolj poglobila v delo in ljubezni do otrok, ki jim je morala nadomeščati tudi očeta. Vzgojila jih je v pridne in poštene ljudi, kar sta ji vsekozi vračala ljubezen in hvaležnost kakor tudi njeni štirje vnuki.

Poleg skrbi in dela doma se je rada posvetila tudi drugim družabnim prireditvam. Sodelovala je pri cerkvenem zboru v Starem trgu, pri kulturnem in prosvetnem društvu ter bila članica raznih organizacij. Povsod je bila zaradi svoje spretnosti in priljubljenosti zaželjena. Dolga leta je bila članica društva upokoencev.

Njena hiša je bila odprta za partizane in borce tudi v težkih dneh vojne. Vedno jih je rada sprejela in jim nudila zavetje ter okrepčilo.

Kako je bila priljubljena in spoštovana, se je izkazalo tudi na njenem pogrebu, katerega se je kljub slabemu vremenu udeležila velikanska množica ljudi, ki so jo spremlili k zadnjemu počitku na starotrško pokopališče. V rodno zemljo so jo položili štirje bratje, njeni nečaki in jo zasuli s cvetjem.

Moški zbor iz Sel pa ji je med drugimi pesmimi zapel tudi narodno v slovo »Polje, kdo bo tebe ljubil?«

Da, res, ljubila je to lepo polje, petintrideset let ga je sama negovala. Zadnja leta pa je negovala le še vrt, za katerega je imela sama skrb. V njem je imela tudi klopco. Kadar je imela čas, je sedela na njej ter opazovala cvetje in življenje okoli sebe. Misli pa so ji uhajale, bog ve kam.

Mihaela Lenart

ZAHVALA

ob izgubi naše drage mame in babice

ALOJZIJE VALTL

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani v času njene hude bolezni in nam kakorkoli pomagali v najtežjih dneh, jo pospremili na njeni zadnji poti ter darovali cvetje. Hvala tudi g. kaplanu za opravljen obred.

Hčerka z družino

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage žene in mame

IVANE MORI

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancom, ki so nam v težkih dneh stali ob strani in nam nudili pomoč, sočustvovali z nami, darovali cvetje in pospremili na njeni zadnji poti. Hvala tudi govornikom za poslovljene besede ter obratu za kooperacijo Radlje in uredništvu Viharnika za izkazano pozornost.

Mož, sinova in hčerka z družino

KEGLJANJE

V soboto, 24. 4. 1982 je bilo medobratno tekmovanje »LESNE« v kegljanju na Prevaljah v družbenem domu. Organizator je bil TOZD gozdarstvo Ravne. Udeležilo se je dokaj veliko število tekmovalcev in tekmovalk, saj je bilo prijavljenih kar 25 moških ter 5 ženskih ekip, (vendar pa se niso udeležile vse prijavljene ekipe, ker so zopet zatajili nekateri referenti).

Smatram, da je bilo tekmovanje dokaj dobro izpeljano, za kar se lahko zahvalimo dobrim sodnikom na stezah, posebno pa vrhovnemu sodniku.

Ženske ekipno

	kegljev	točke
1. mesto TOZD Blagovni promet	631	3
2. mesto TOZD TP Prevalje	583	2
3. mesto DSSP Slov. Gradec	580	1

Ženske posamezno

1. mesto Černič Nada, 196 kegljev, TOZD Blagovni promet
2. mesto Saberčnik Betka, 188 kegljev, TOK gozdarstvo Ravne
3. mesto Pavlič Vesna, 175 kegljev, TOZD Blagovni promet
4. mesto Rahten Marija, 170 kegljev, TOZD TP Prevalje
5. mesto Lukman Jožica, 169 kegljev, DSSP Slovenj Gradec

Moški posamezno

1. mesto Mišetič Drago, 224 kegljev, TOZD TIP Otiški vrh
2. mesto Penšek Marjan, 215 kegljev, TOZD Nova oprema

3. mesto Logar Jože, 207 kegljev, TOZD TIS Pameče
4. mesto Kopmajer Edo, 205 kegljev, TOK gozdarstvo Ravne
4. mesto Hirtl Anton, 205 kegljev, TOZD TSP Radlje - Podvelka

Moški ekipno

	kegljev	točke
1. mesto TOZD Nova oprema	791	18
2. mesto TOK gozdar. Ravne I.	758	17
3. mesto TIS Pameče I.	752	16
4. mesto TP Prevalje I.	727	15
5. mesto TP Prevalje II.	719	14
6. mesto TOK gozd. Ravne II.	699	13
7. mesto TOZD Gozd. Črna I.	695	12
8. mesto TOZD Gozd. Črna II.	672	11
9. mesto TOZD Gozd. Mislinja	656	10
10. mesto TIS Pameče II.	648	9
11. mesto TP Pameče	645	8
12. mesto Blagovni promet I.	630	7
13. mesto CLS Otiški vrh	626	6
14. mesto TOK Dravograd	594	5
15. mesto TOZD Tip Otiški vrh	579	4
16. mesto TOZD Žaga Mušenik I.	551	3
17. mesto TOZD TSP Radlje - Podvelka	502	2
18. mesto TOZD Žaga Mušenik II.	360	1

Edo Kopmajer

PRIJATELJSKO SREČANJE V ODBOJKI STOL KAMNIK : LESNA SL. GRADEC

DO STOL Kamnik nas je povabila na že tradicionalno srečanje v odbojki. Le-to je bilo vključeno v praznovanje dneva mladosti.

Pripravili so nam zelo prisrčen sprejem. Razkazali so nam svoje izdelke, ogledali smo si tudi razstavo fotografij. Po tem uvodnem delu, kjer nam je predstavnik Stola Kamnik izrekel dobrodošlico, smo odšli na kosilo, ki se nam je po naporni in utrujajoči vožnji pošteno prileglo. Komu pa ne bi teknilo pečenice s kislim zeljem? No, s polnimi trebuhci smo potem odšli v telovadnico, kjer so že čakali radovedni gledalci in glasni navijači. Pred tekmo smo se lepo uredili, si nadeli »barve Lesne« in jo tudi častno zastopali. Ekipa Stola Kamnik nas je prijetno presenetila z ljubkimi trimčki. Po glasnem pozdravu se je pričela tekma. Igra je bila borbena in zanimiva, sodnik Niko pa je tekmo enkratno vodil. Ženske oz. dekleta z Lesne smo premagale ekipo Stola z 2:1, moški pa so imeli težke boje. Po vodstvu fantov z Lesne z 2:0 v setih (moški so namreč igrali na 3 dobljene nize), so se igralci Stola »vzeli skupaj«, zelo dobro zaigrali in našim fantom je za las ušla zmaga iz rok. Kamničani so zmagali z rezultatom 3:2.

Po končani tekmi smo vsi dobro razpoloženi, čeprav malo izčrpani, poskakali v prevozna sredstva in se odpeljali v Kamniško Bistrico. Ko smo si ogledali čudovito naravo, smo se odpravili v planinsko kočjo, kjer so nas že na pragu pričakale račke, tako da smo v kočjo prigagali in z ritko primi-

gali. Čakale so nas svečano in domiselno pripravljene mize. Postrežba je bila enkratna. Toda kaj, ko nismo mogli večerjati, želodci so namreč bili še vedno polni zelja, ki je že začelo sumljivo delovati. Da je bila mera v želodcih polna, so nam postregli z naravnimi zrezki in fižolom. Svoj »žegen« pa je dodal še Francelec, ki je držal veselo družbo pokonci. Ves večer je skrbel za dobro razpoloženje in smeh. Ni manjkalo družabnih iger, plesa in petja. Ne da se opisati, kako smo se ujeli, tako pri petju in plesu kot pri smehu. Imeli smo celo svoj ansambel: harmonikarja, trobentača in kitarista. Med drugim smo imeli priložnost videti in izbirati najlepše moške noge. Strokovna žirija v sestavi petih članov je imela težko, težko delo. Dekleta so fantom zavijala hlače do bedrc in tako so potem stopali kot v paradi, z rokami dvignjenimi nad glavo. Dolgo smo si ogledovali noge, ki so bile zelo različne. Nekatere so bile suhe, druge debele, tretje mišičaste, ...

Izbrali smo dva fanta, ki sta se na vso moč trudila, da bi bile videti noge čim lepše. Tako njun trud ni bil zaman. Trud je pač treba nagraditi, če ne drugače, pač s polnim kozarcem. Pozabila sem omeniti, da je bilo tudi za žejo preskrbljeno.

V ranem jutru smo se vračali domov. polni lepih vtisov in spominov. Sklenili smo, da se bomo z moško in žensko odbojgarsko ekipo Stola še večkrat srečali in pomerili moči, tako v odbojki, kot v plesu, petju, smehu in drugih vrlinah.

Zaželjeno je, da bi se kakšnega podobnega srečanja udeležil tudi kakšen član iz komisije za rekreacijo pri naši OD in videl, koliko posluha imajo v drugih DO za šport in športno rekreacijo. Ob slovesu so igralci Stola Kamnik izrazili željo, da bi se v jeseni ponovno srečali in to na naših športnih igriščih. Vsi si želimo, da bi nam uspelo organizirati takšno srečanje.

Breda Založnik

1. MAJ SPOMIN NA CIRILA TURIČNIKA

Minila so tri leta, od kar se je smrtno ponesrečil Ciril TURIČNIK iz Tomaške vasi pri Šmartnem.

Bil je prazničen dan, 1. maj, ko je v zgodnjih jutranjih urah odšel na njivo, da bi oral za krompir. Svoje življenje je končal na mostu Mislinje in za vedno zapustil dva otroka z ženo, hišo in zemljo.

Pretrpela nas je vest, ko smo zvedeli o smrti našega sodelavca Cirila Turičnika, vodje A izmene.

Pred tremi leti smo se poslovili od njega. Težko nam je bilo, ko je kolektiv izgubil izmenovodjo, še težje pa je bilo izgubiti dobrega človeka.

Ob nepričakovani smrti ostane brez pravega pomena smisel življenja, saj ga prekrije megla, trenutek bolečine, ostane pa le boleč spomin nanj.

Suzana RAT

Foto: Franc Pušnik

Dragi sodelavci Viharnika

Že iz vsebinske zasnove Viharnika ste lahko razbrali, da bo vsebina glasila v tem letu namenjena predvsem informacijam, ki zajemajo problematiko gospodarjenja in dogajanj v našem neposrednem delovnem okolju. Tako bo ostalo le malo prostora za objavo leposlovnih prispevkov (pesmi in

črtic), ki se jih je v uredništvu nabralo že cel kup. V okviru prostorskih možnosti bomo poskušali med letom le-te objaviti, vse avtorje pa prosimo, da pišejo čimveč o temah, ki so bile sprejete na uredniškem odboru in objavljene v Viharniku št. 2/82.

Uredništvo

NAŠ NARODNOOSVOBODILNI BOJ
JE VZNIKAL V GOZDOVIH — VA-
RUJMO JIH, POMNIKI NAŠE ZGO-
DOVINE SO

*

KAKO NAJ TI POGLEDAM V OČI,
ZAŽGAL SEM GOZD

*

JE ZGOREL GOZD ALI DOMAČI-
JA? GOZD, POMENI, ZGORELA JE
DOMAČIJA

*

NAŠA DEŽELA BREZ GOZDOV, BI
NE BILA VEČ NAŠA

ZADNJA LETA JE NA SLOVENJE-
GRAŠKEM GOZDNOGOSPODAR-
SKEM OBMOČJU VEDNO MANJ
GOZDNIH POŽAROV. ZAKAJ TAKO?
VSI JIH ČUVAMO, OD NAJMLAJŠIH
DO NAJSTAREJŠIH

*

V Viharniku št. 3/82 je bila na zad-
nji strani objavljena fotografija žužel-
ke. Na zastavljeno vprašanje, katera
žuželka je na sliki, je v uredništvo Ve-
čera prispel en sam odgovor. Nepodpi-
sani bralec je o sliki razmišljal takole:

»Uganka na sliki je: stari upokojeni-
ci, ki sedijo po uradih in trgovinah ter
jemljejo mladim kruh!«

4. seja delavskega sveta DSSP, dne
15. 4. 1982. V zapisniku pod AD 2 je
napisano takole:

Poročilo k planu za DSSP za leto
1982 je podala šefica sektorja za plan
analize Areh Pavlina. Plan bodo pre-
jeli vsi sektorji v obravnavo. Predla-
gala je, da naj vsi sektorji obravnavajo
plan, prav tako pa predlagajo tudi
UKREPE ZA ZMANJŠANJE POSLO-
VANJA.

Namestnik predsednika se je zahva-
lil za poročilo in odprl razpravo.

ALI IMATE K RAZPRAVI IN
UKREPOM ZA ZMANJŠANJE PO-
SLOVANJA KAJ DODATI TUDI VI?

Honorar pridržite kot
ukrep za zmanjšanje poslovanja

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o. — Ureja uredniški odbor: Vida Gerl, Ludvik Mori, Karel Dretnik, Hedvika Janše, Ivan Penec, Vida Vrhnjak, Andrej Sertel, Ida Robnik — Glavni urednik: Andrej Sertel, odgovorna urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek, tehnični urednik: Bruno Znidaršič — Naklada 5200 izvodov — Klišeji in tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška c. 14, 62000 Maribor, 1982